

פרשת בהעלותך

מה בפרשה: סיכום מתומצת של פרשת השבוע

השבוע בפרשה: לאחר חמש שנים של לימודי "תאוריה" מתחיל הלוי, בגיל 30, בעבודה המעשית במקדש • וגם: סדר מסעות בני ישראל במדבר

בסוף הפרשה הקודמת קראנו על קורבנות שנים-עשר נשיאי ישראל שחנכו את המזבח. מראה זה גרם לחלישות הדעת אצל אהרן, שהצטער על שלא הביא קרבן בשם שבט לוי ועלה בו החשש שמא נמצא פסול בו או בשבטו. לכן, מיד בתחילת הפרשה, מבקש הקב"ה ממשה שיפייס את אהרן, כי הוא זה שמצווה להדליק את המנורה ובכך הוא חונך למעשה את המשכן כולו, שיאיר גם לילה. נמצא כי תפקידו של אהרן חשוב יותר משל שאר הנשיאים.

מינוי הלויים

בראש חודש ניסן, כמעט שנה לאחר צאת בני-ישראל ממצרים (הוא גם היום שבו נתמנה אהרן להדליק את המנורה) נבחרו הלויים לשרת בקודש, שנאמר: "קח את הלויים מתוך בני-ישראל וטיהרת אותם". הלויים החליפו את בכורי ישראל, שהיו מיועדים ומקודשים לתפקיד זה אך לאחר שחטאו במעשה העגל נפסלו מלשרת בקודש.

מאפר הפרה האדומה שנשרפה הכינו מי חטאת והיזו על הלויים לטהרם. לאחר כיבוס בגדיהם והקרבת קרבנות עולה וחטאת סמכו הבכורות את ידיהם על ראש הלויים ובכך העבירו באופן רשמי את התפקיד ללויים.

בגיל 25 נקרא הלוי לשרת בקודש, לאחר חמש שנים של לימודי "תאוריה" מתחיל הלוי, בגיל 30, בעבודה המעשית במקדש ובגיל 50 הוא עוזב את עבודת המשא הקשה ועובר לעבודות קלות: נעילת שערים, נגינה, שירה וכיוצא באלו.

פסח שני

את הפסח הראשון עשו בני-ישראל בעודם במצרים. שם אמנם נצטוו להקריב את קרבן הפסח לדורות אולם עדיין לא היה להם מזבח לזרוק עליו את דם הפסח ולכן חגגו את הפסח רק במשך יום אחד. כעת, לאחר שנבנה המשכן ונחנך המזבח, נאמר: "ויעשו בני-ישראל את הפסח במועדו" - במשך שבעה ימים.

משעברו ימי הפסח ניצבו לפני משה ואהרן קבוצת אנשים שראו את עצמם "מקופחים". היו אלו אנשים שמסיבות שונות היו טמאים ולכן נמנע מהם להשתתף בקרבן הפסח. אעפ"כ לא רצו הם לוותר על המצווה היקרה ובו בתביעה: "למה נגרע?" - גם אנו רוצים להקריב את הפסח!

משה הפנה את בקשתם כלפי מעלה והקב"ה קבע את יום י"ד באייר, כ"פסח שני", בו תינתן ההזדמנות לכל מי שבחג הפסח היה טמא או שנמצא בדרך רחוקה ונבצר ממנו להשתתף בקרבן הפסח, להשלים את החסר.

סדר המסעות

"על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו" - תחילת המסע והחניה נקבעו על פי הענן שכיסה את אוהל-מועד. כשהענן התקפל כמין קורה מעל בני שבט יהודה, שהיו מובילים תמיד בראש, היה זה סימן למסע הקרוב. מיד

פרשת בהעלותך

תקעו והריעו בחצוצרות, משה היה קורא: "קומה ה'!" ובני יהודה היו מתחילים ללכת.

כשהגיעו למקום המיועד לחניה היה הענן מתמר ועולה, משה קרא: "שובה ה'", הענן היה שב למקומו מעל אוהל-העדות ובני-ישראל היו מתפרשים ומעמידים את אוהליהם. בשעות הלילה היה הענן המיוחד משנה את מראהו והופך לעמוד אש, שהאיר לבני-ישראל את הדרך.

פרידת משה מחותנו

לאחר כמעט שנה שלמה, בה חנו בני-ישראל בהר סיני, יצאו אל המסע הראשון. הכל היה כבר מוכן ליציאה, כולם קיפלו את האוהלים כשהם מטעינים אותם יחד עם כליהם ומטלטליהם על החמורים והנה הם מבחינים כי מכל המחנה, ששטחו השתרע על פני כ-40 ק"מ רבועים, נשאר אוהל בודד על תילו. היה זה אוהלו של יתרו המדייני, חותן משה. משה שהכיר את כישוריו של חותנו ועצותיו המועילות ניסה לשכנעו להצטרף אליו במסעו אל הארץ המובטחת אולם יתרו היה נחוש בדעתו: "לא אלך, כי אם אל ארצי ואל מולדתי", שם הוא עתיד לספר לבני משפחתו על כל הניסים והנפלאות שפקדו את העם הנבחר.

תלונות ראשונות

כבר בתחנתם הראשונה התגלו ניצנים של רגשי פחד מפני המלחמה הקרובה עם עמי הארץ ורבים החלו להתלונן על קושי הדרך. תגובת ה', שכל כוונתו היתה לטובת העם - להוציאם במהירות מהמדבר אל הארץ המיועדת להם - לא איחרה לבוא. אש יצאה מאוהל מועד ופגעה בחלק מהמתלוננים, עד שהעם צעק אל משה לעזרה והאש החלה לדעוך.

התלונות לא תמו; האספסוף, אותו ערב-רב שהתגייר והצטרף אליהם עוד ביציאתם ממצרים, המשיך להסית את העם בטענה חדשה: "זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים... ועתה נפשנו יבשה". שוב מפיל משה את תחנוניו כלפי מעלה ובמקום לשלוח פורענות בעם נענה ה' לבקשת העם ושולח רוח המביאה את עוף השליו בהמוניו אל מחנה ישראל. התאוה גוברת על רבים מקרב העם ואלה מתים כשהבשר עודנו בין שיניהם. על שם מאורע זה נקרא המקום בשם "קברות התאוה".

רכילות ועונשה

למרים נודע כי משה אחיה פרש מאשתו מזה זמן רב. הדבר חרה לה ורחמיה נכמרו על ציפורה אשתו. היא הלכה אל אהרון ושניהם דיברו ביניהם על התנהגותו של משה. דעתו של הקב"ה לא היתה נוחה ממעשיהם של מרים ואהרון ומיד הוכיחם על הביקורת שמתחו על משה, גדול הנביאים. כעונש לקתה מרים במחלת הצרעת ומיד הוצאה מן המחנה.

רק לאחר שמשה צעק אל ה': "א-ל נא רפא נא לה", נעתר הקב"ה לתפילתו. כעבור שבעה ימים נרפאה מרים מצרעתה והעם כולו המשיך בדרכו.

מציאות של הסתר ובחירה

בפרשה מסופר על תחילת דרך התהפוכות של דור המדבר וכנגד זה הפרשה פותחת במעשה העלאת הנרות במנורה ונותנת לנו כח להתמודד עם כל ההסתרות והמכשולים שבדרכנו

פתיחה

הפרשה מלאה בהרבה פרטים ועניינים חשובים כל כך עד כי אפשר לאבד את דרכנו בניסיון ללמוד

פרשת בהעלותך

ולהעמיק. אבל יש ענין אחד שבו פותחת הפרשה, שאם נתבונן בפנימיות שלו, נוכל אולי להבין במקצת את הקשר בין כל הדברים. הפרשה נקראת 'בהעלותך' ופותחת בעניין העלאת הנרות במנורה הקדושה שהיתה במשכן. הפרשה אינה עוסקת בבניית המנורה וגם לא ממש בציווי להדליק את הנרות, אלא בהנחיה מה לעשות בעת הדלקת הנרות, עם דגש על המשמעות של העלאת הנרות במנורה. נשאלת השאלה, בשביל מה בכלל צריך לספר כאן את מעשה המנורה, הלא כבר דובר בספר שמות על מעשה המנורה? מה תפקיד המנורה בפרשה?

בפרשה זו גם מתחילה סדרה של פורעניות גדולות שעברו על בני ישראל במדבר ויסופרו בפרשות הבאות - העם מתלוננים, קברות התאוה, חטא לשון הרע של מרים, מחלוקת קרח, חטא המרגלים ועוד. יש בה גם עוד עניינים, אולם אנחנו נתמקד בענין הפורעניות ונראה מדוע התורה הביאה דוקא כאן את ענין מעשה המנורה וכיצד מעשה זה בא לתת לנו כח התמודדות עם כל הניסיונות, הפילוגים והמחלוקות שבחינו. כח התמודדות הנובע מהתודעה של המנורה, סמל השלמות הזה, שאם נתבונן ונפנים אותו, נחזיק אותו לנגד עינינו, נוכל לשאוב ממנו את הכח וההשראה להתמודד עם כל דבר.

הסתר ובחירה

ראשית, צריך להבין יסוד חשוב בבניין המציאות בה אנו חיים. הרב שיינברגר שליט"א אומר, הקב"ה ברא את עולמו, עולם נפלא באמת. אח"כ מסר את העולם לאדם, אבל העלים והסתיר ממנו את אותו עולם נפלא. עולם מלשון העלם. ישנן הרבה הסתרות. תפקידו הגדול של האדם הוא לגלות את כל הטוב שהשם ברא. טוב זה האור, "יִיָרָא אֱלֹקִים אֶת-הָאֹר, כִּי-טוֹב" (בראשית א' ד'). אולם הדברים פועלים כך, שכמה שהאדם מתקרב יותר לגילוי, ההסתרות גדלות יותר. הסיבה שזה כך, כי צריך שתמיד, עד הרגע האחרון, תשמר הבחירה החופשית. ברגע שיש גילוי, אין לאדם בחירה יותר.

זהו העניין של מה שכתוב במדרש על קבלת התורה, "כפה עליהם הר כגיגית". אנו יודעים שאין כפיה ברוחניות. אז איך כפה הקב"ה את התורה על עם ישראל, "הר כגיגית"? פשוט. הגילוי היה כה גדול שלא היתה להם כל ברירה, רק לומר "נעשה ונשמע". באותו רגע, כשנקרעו שבעה רקיעים של הסתר וכל העם ראו את מציאות הבורא, לא היתה בחירה כלל.

בתקופתנו, ככל שאנו מתקרבים יותר לימות המשיח, אנו רואים בחוש כי ההעלמות הולכות וגוברות. מצד הטבע והשתלשלות המאורעות אפשר לחשוב שהעולם על סף כליה ח"ו. האור נסתר כל כך שרבים האנשים שאיבדו תקוה. אכן, ללא האמונה השורשית בביאת משיח ובניצחון הטוב על הרע, האור על החושך, ללא שנחזיק בתודעה של המנורה, כפי שנלמד בהמשך, קשה להמשיך ולחיות בתוך העלם מוקצן כל כך.

המציאות הרוחנית היא, שאם אדם רחוק מהאמת, אז בהעלם דק אפשר להסתיר אותה ממנו. אבל כשהוא כבר מתקרב צריך העלם חזק יותר. לכן כמה שמתקרבים לגאולה, החושך כפול ומכופל - "כִּי-הִנֵּה הַחֹשֶׁךְ יִכְסֶה-אֶרֶץ" (ישעיהו ס' ב'). תפקידנו להסיר את האפילה, את מסך העשן, לגלות את האור הגדול מבעד לחושך. זאת המשמעות האמיתית של הבחירה שיש בידנו. עיקר העבודה הוא ע"י האמונה, "כִּי-אֶנְשֵׁי בְּחֹשֶׁךְ, ה' אֹר לִי" (מיכה ז' ח'). אמונה מלשון אימון. ניתן לנו האפשרות לאמן את העיניים שלנו לראות את האור מבעד לחושך, עד שהעיניים והלב יתרגלו לראות שהכל בעצם אור.

הנשמות הגבוהות בתוך החושך

נשמות עם ישראל מגיעות משורש רוחני גבוה מאוד ולכן בהתחלה הן שרויות באפילה גדולה מאוד. אברהם אבינו נולד לתרח שהיה עובד עבודה זרה, חוטא ומחטיא את הרבים. תרח ש'הרתיח' את בורא עולם. גם הנשמה של דוד המלך, המלך הנבחר, מתחיל מסיפורו של לוט, הסיפור הכי מגונה שיכול להיות, גילוי עריות בין לוט ובנותיו. באותו אופן, כלל הנשמות של עם ישראל נולדו כאומה, עמוק בזוהמה הכי גדולה, ערות מצרים. בני יעקב באו לגלות ההיא, כדי להוציא את הנשמות הגבוהות מתוך הקליפות, לגאול אותן ולהביאן עד לקבלת התורה.

פרשת בהעלותך

סיפוריהם של דוד המלך, של אברהם אבינו, של נשמות בני ישראל, מעידים על הדרך של ההעלמות הגדולות. הקב"ה מעלים את המציאות האמיתית כדי להסתיר את הנשמות, להסתיר את האור הגדול עד לרגע הגילוי.

ככה גם בדור שלנו, ישנן הרבה נשמות גבוהות. האריז"ל אומר שאנחנו אותן הנשמות של דור המדבר שבאו לסיים את התיקון עכשיו. לכן, הקב"ה, שתל את הנשמות הללו דוקא במקומות שהחושך יכסה אותן, במקומות ללא תורה ומצוות, בקיבוצים, במקומות מרוחקים, כדי שיישמרו בחושך עד לרגע שבו אותה נשמה מוכנה לצאת מן הקליפה ולבחור בטוב. הכל מתוכנן בדיוק שמיימי, בהשגחה פרטית מופלאה.

דור דעה

נחזור אל ענייני הפרשה. אנו מלווים בפרשות האלה את דור המדבר במסעותיו. דור המדבר נקרא דור דעה. מנהיגם, משה רבנו, עומד כנגד ספירת הדעת. חז"ל אמרו, "דעת קנית, מה חסרת, דעת חסרת, מה קנית". מה הענין החשוב של הדעת בחיים שלנו. ידוע בקבלה שדעת פרושה חיבור. לומדים זאת מהפסוק, "וְהָאָדָם, יִדַע אֶת-תְּוֵה אִשְׁתּוֹ; וַתְּהַר, וַתֵּלֶד אֶת-קַיִן" (בראשית ד' א'). כל התכלית של התורה והמצוות היא להביא אותנו לדבקות עם הבורא, לחיבור עם השורש הרוחני שלנו. כשאדם הוא בעל מחשבה ואמונה בהירה, כשהדעת שלו שלמה, אז הוא יכול להיות דבוק בבורא.

בפרשה כתובים שני חטאים שחטאו דור המדבר, אלה הם שניים מתוך סדרה של ניסיונות של אותו דור, המתוארים בחומש 'במדבר'. אולם אלה אינם חטאים פשוטים, כפי שנראה. לא על חטאים במעשה מדובר, אלא על חטאים במחשבה, בשורש הדברים, במקום הגבוה של הדעת השלמה. למה נתנסו בני אותו דור דוקא בסוג זה של חטאים? אולי זה כמו חולה, שלאחר המחלה הוא יוצא מחוסן יותר. כך גם דור דעה, בהנהגת המנהיג ששורשו בספירת הדעת, היו צריכים להתחסן נגד פגמי הדעות הזרות, על מנת להגיע לדעת חזקה ואמונה שלמה בבורא, לסלול את הדרך אל ארץ ישראל ואת הדרך האישית של כל אחד מאיתנו.

ב' חטאים

כדי לרדת לעומקו של ענין, צריך להבין את השורש של ב' החטאים המתוארים בפרשה. אמרנו שכל הניסיון היה בדעת ודעת זה חיבור במקום גבוה ביותר. אומר ה"נתיבות שלום" על חטאים אלה, "...הם מנתקים ומרחיקים יהודי מהקב"ה... שזה ענין חטאי דור המדבר שהיו פגמים ביסודות הכלל ישראל... ועל כן הם חטאים כה חמורים ונענשו עליהם בעונשים קשים ביותר" (נ"ש בהעלותך). עונשים חמורים, על פי העיקרון שככל שהפגם נוגע יותר גבוה בשורש, כך הקלקול והתוצאה חמורים יותר. אם אתה פוגע בקומה העשירית של הבנין, הבנין עוד יכול לעמוד. אבל אם ח"ו פגעת ביסודות, כל הבנין מתמוטט.

החטא הראשון שמתואר בפרשה הוא חטא המתאוננים, "וַיְהִי הַעֵם בְּמִתְאֲנִינִים, כִּעַ בְּאֶזְבִּי ה'". אומר הרמב"ן, "כי כאשר נתרחקו מהר סיני שהיה קרוב לישוב ובאו בתוך המדבר הגדול והנורא במסע הראשון היו מצטערים בעצמם לאמר מה נעשה, ואיך נחיה במדבר הזה, ומה נאכל ומה נשתה, ואיך נסבול העמל והענוי ומתי נצא ממנו". במילים אחרות, חלשה דעתם! המתאוננים חוו את הנסיעה הראשונה אל תוך המדבר ונתערערה אמונתם בהשגחה העליונה. זהו פגם בבחינת יסוד האמונה, פגם בדעת השלמה והדבקות.

החטא השני הוא חטא המתאוים, "וְהָאֶסְפָּסָף אֲשֶׁר בְּקִרְבּוֹ, הִתְאַוּ תְּאַוָּה; וַיֵּשְׁבוּ וַיִּבְכוּ, גַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וַיֹּאמְרוּ, מִי יֵאָכְלֵנוּ בְּשָׂר. זָכְרֵנוּ, אֶת-הַדָּגָה, אֲשֶׁר-נֹאכַל בְּמִצְרַיִם, חֲנָם; אֶת הַקֶּשֶׂאִים, וְאֶת הָאֶבְטָחִים, וְאֶת-הַחֲצִיר וְאֶת-הַבְּצָלִים, וְאֶת-הַשּׁוּמִיִּם. וְעַתָּה נִפְשָׁנוּ יִבְשָׁה, אֵין כָּל--בְּלִתִּי, אֶל-הֶמֶן עֵיבֵינוּ". הקב"ה האכיל את אותו הדור לחם של מלאכים, כמו שכתוב, "לֶחֶם אֲבִיִּרִים, אָכַל אִישׁ" (תהילים ע"ח כ"ה), והם התאוּ תְּאַוָּה". אחד מיסודות היהדות היא הקדושה ונאמר, "קדש עצמך במותר לך" (מסכת יבמות). ידוע שהאכילה המותרת גם היא צריכה מידה, שאם לא, היא מביאה עימה התעוררות של תאוות. אחת הסגולות של המן היתה, שלא נתעוררו ממנו כל תאוות. המן היה במידה מדויקת והיה נספג בגוף בצורה פלאית כך

פרשת בהעלותך

שאפילו לא היו צריכים להתפנות לאחר האכילה. לכן הוא נקרא לחם אבירים, לחם שנבלע באיברים. לכן, אומרים המפרשים, "הַתָּאֵו תָּאֵוה", פרושו שהתאוו שתהיינה להם תאוות. שוב, הם לא עשו עבירה במעשה, הם לא ביקשו בשר לא כשר. אלא שהם רצו את הבשר על מנת לעורר בקרבם את התאוות הישנות. כפי שכתוב, "וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה אֶת-הָעָם, בְּכֹה לְמִשְׁפָּחֹתָיו--אִישׁ, לְפִתַּח אֶהְלוֹ". משה הבין שהם אינם בוכים על הבשר, אלא על עסקי משפחות, על עריות שנאסרו עליהם. לכן, אומר ה"נתיבות שלום", "הפגם היה בדעות, שהוא סתירה ליעודו של עם ישראל. היעוד של גוי קדוש ואנשי קודש תהיון לי, אשר כח הקדושה הוא יסוד של כלל ישראל ושורש דבקו בהשם" (נ"ש בהעלותך). כתוב בזוהר הקדוש שכל המצוות הן תרי"ג עיטין (עצות) למצות, "ובו תִּדְבָּק" (דברים י' כ'), כי תכלית כל התורה והמצוות היא הדבקות בבורא עולם, כאמור. הפרשה באה לתת לנו כלי חזק מאוד להתמודדות עם פגם הדבקות, עם פגם הדעות המקולקלות, בכל מסעות חיינו וזה סוד החיבור שבמנורה.

מנורה של אחדות

תורת הקבלה מלמדת אותנו שהעולמות כולם הן בצורת חותם ונחתם, כל מה שיש בעולם אחד, ישנו גם בעולמות האחרים. אומר הרב שיינברגר שליט"א, יש מנורה בעולם העליון ויש מנורה בעולם התחתון. העולם העליון, עולם האצילות, מושלם ומאיר. בעולם אצילות אין הכר בין אור למסך, בין אור לכלי - הכל אור, הכל עדיין באחדות גמורה. זה מרכז האור שמאיר לכל האורות שבכל העולמות. הענין הוא שיש רקיע שמפריד בין עולם לעולם, בין שמים וארץ, כך שלא רואים את המנורה שלמעלה. לכן הקב"ה אמר שצריך לעשות למטה מנורה שתהיה בדמותה של המנורה למעלה. כמו שהמנורה מאירה למעלה, היא צריכה להאיר למטה. אבל יש הרבה הסתרות, הרבה קשיים. זה שכתוב, "מִקֵּשָׁה הוּא", לשון קושי. כדי לגלות את האור צריך עבודה קשה. אדם יכול להתגבר על כל מסך, על כל חושך, אם הוא מבין שהשורש של כולם זה בעולם אצילות, השורש של כל דבר הוא האור. בשביל זה צריך הרבה יגיעה, להתגבר על ההסתרות. בכל התגברות מגלים עוד חלק מהמנורה, עד לגילוי השלם. בכל דבר, בכל יום, צריך להתגבר על כל הפירושים עד שזה הכל נהיה אחד, מקשה אחת. זה מה שצריך לכוון ולהשתדל לעשות במעשה המנורה האישי שלנו.

הרמזים שבמנורה

המנורה היא מעשה כה שלם שהיא עומדת כנגד התורה כולה, ונראה זאת בדרך רמז. המנורה היתה עשויה שבעה קנים, תשעה פרחים, אחד עשר כפתורים ועשרים ושנים גביעים, כמתואר בפירוט בספר שמות. יש כאן רמז מופלא על טבעה הרוחני של המנורה. המספרים הללו מרמזים על הפסוקים הראשונים של חמשת חומשי תורה. בפסוק הראשון של ספר בראשית יש שבע מילים, כנגד שבעת הקנים. בפסוק הראשון בספר שמות יש אחת עשרה מילים, כנגד אחד עשר כפתורים. בפסוק הראשון של ספר ויקרא ישנן תשע מילים, כנגד תשעת הפרחים. בפסוק הראשון של ספר דברים יש עשרים ושתיים מילים כנגד עשרים ושנים גביעים. לבסוף, בפסוק הראשון של ספר במדבר יש שבע עשרה מילים כנגד שבעה עשרה טפחים של גובה המנורה. רמוז בכך שהמנורה מאירה באור של כל התורה כולה ממש. בנוסף, חלקי המנורה (שבע קנים, אחד עשר כפתורים, תשעה פרחים ועשרים ושנים גביעים) עולה ארבעים ותשע, כמניין הימים שהלכו בני ישראל מיציאתם ממצרים עד לקבלת התורה בהר סיני. האריז"ל מגלה לנו, שההליכה הזאת היא ההליכה אל המנורה. קבלת התורה זה קבלת המנורה שמאירה לכל אחד מעם ישראל.

המנורה - קומה שלמה

אחד הפסוקים החשובים בפרשה הוא, "וַיְהִי בְּנִסְעַ הָאָרֶן, וַיֵּאמֶר מֹשֶׁה: קוּמָה ה', וַיַּפְּצוּ אֹיְבֵיךָ, וַיִּנְסוּ מִשְׁנֹאֵיךָ, מִפְּנֵיךָ. וַיִּבְנְהָהּ, וַיֹּאמֶר: שׁוּבָה ה', רַבְּבוֹת אֶלְפֵי יִשְׂרָאֵל". הסברנו כבר בפרשה הקודמת שהמילה, "קוּמָה", זה לא מלשון לקום, אלא מלשון קומה, קומה שלמה, השגה של מדרגה רוחנית שלמה.

פרשת בהעלותך

כשאדם קונה קומה רוחנית, זאת אומרת שהוא השיג את שלושת החלקים, ראש, תוך, סוף. הוא עכשיו בעל קומה שלמה. הסוד של העניין מתגלה במעשה המנורה, זהו המראה של קומה רוחנית שלמה. חלקי המנורה הם חלקים מהמבנה של קומה רוחנית.

חיבורו של עם ישראל

כמו המנורה, גם עם ישראל צריך להגיע ביחד לבנין של קומה שלמה. הרב שיינברגר שליט"א מסביר, עם ישראל זה נשמה אחת עם חלקים וניצוצות. צריך לקחת ולחבר את החלקים למקשה אחת, קומה רוחנית שלמה בצורת המנורה. המנורה אינה חלקים המרכיבים דבר שלם, אלא היא דבר שלם אשר יש בו חלקים ופרטים.

בהליכתם במדבר זכו עם ישראל לגלות את כל חלקי המנורה, שזה ארבעים ותשעה חלקים, כאמור, כמניין הימים שהלכו עד מתן תורה. הם גילו את הקומה הרוחנית השלמה - "פְּנִים בְּפָנִים, דְּבָר ה' עִמָּכֶם בְּקֶרֶב--מִתּוֹךְ הָאֵשׁ" (דברים ה' ד'). פנים בפנים זו המדרגה הכי גבוהה מתוך ארבע מדרגות של חיבור רוחני. בהר סיני, עם ישראל עמדו באותה קומה עם השם. פניהם כפני המנורה שלמעלה. אלא שזה היה רק לאותה שעה ותפקידנו הוא לגלות את זה שוב.

המנורה לכל הדורות

אין העדר ברוחני. מה שהיה פעם אחת, קיים לנצח. כפי שלמדנו בחג השבועות, אדם צריך בכל יום לעמוד על הר סיני. המנורה שהאירה, זה לדורות. הפרשה הקודמת הסתיימה בקורבנות הנשיאים בימי חנוכת המשכן. רש"י אומר, "כשראה אהרון חנוכת הנשיאים חלשה דעתו שלא היה עמהם בחנוכה, אמר לו הקב"ה חייך שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומטיב את הנרות. מעשה המורה לדורות".

במדרש רבה נאמר, "הקורבנות, כל זמן שבית המקדש קיים היו נוהגין, אבל הנרות לעולם קיימין". עדיין קשה להבין, והלא בזמן שבית המקדש אינו קיים ואין הקורבנות נוהגים הן גם המנורה אינה קיימת? על זה אומר הרמב"ן שכאן הבטיח השם ית' לאהרון הכהן, שעל ידי בניו החשמונאים יתרחשו ניסים ונפלאות בחנוכה שניה, כאשר ידליקו את המנורה שמונה ימים בפך שמן של יום אחד, ותישאר לדורות המצוה של הדלקת נרות החנוכה, שנוהגים אפילו בזמן שבית המקדש אינו קיים. לנרות הללו נתכוון המדרש באומרו, "אבל הנרות לעולם קיימין".

הרב שיינברגר שליט"א מוסיף כי זה לגבי חנוכה, אבל איפה יש לנו מנורה יום יום? התורה היא נצחית בכל יום. המנורה שהאיר אהרון הכהן במדבר, ממשיכה להאיר לנו יום יום, זה לא נפסק, זה לא ייתכן שמעשה נשגב של אהרון, הכהן הגדול שבכל הדורות, יהיה רק לזמנו או רק לחנוכה פעם בשנה. זה מאיר באופן תמידי, אבל זה נעלם. אהרון הכהן מאיר פה בארץ את המנורה של מעלה ועלינו רק להתחבר עם המעשה, ברוחני.

סדר בעולם

הרב שיינברגר שליט"א אומר, יש הרבה פרטים בעולם וכאשר הדברים לא מסודרים, הכל נראה מכוער, הכל נראה לא בסדר. איפה שלא פונים הכל נראה שלא כהלכה. אבל כאשר הדברים מסתדרים וכל דבר משתלב במקום הנכון שלו, רואים כמה הוא יפה וכמה הוא נפלא.

ככה גם בני אדם. כל אחד יש לו את האופי המיוחד שלו. כאשר מוצאים את השילוב שלו במקום הנכון בחברה, אז אפילו אחד שלא היה ממנו שום תועלת, איפה שהוא היה, היה רק בעיות, אז רואים כמה שהוא מוכשר, איזה נפלאות האדם הזה עושה. למעשה, כל מה שיש בעולם שהוא לא יפה, זה רק בגלל שהשילוב לא נכון. הכל יכול להיות ממש נפלא ויפה, השאלה היא רק איפה מקומו של כל דבר. כשהוא במקום הנכון אז הוא נפלא.

פה נמצא סוד הבריאה. כל הפירושים, המחלוקות והמפלגות זה כשאין שילוב נכון. במנורה אנו רואים איך כל הפרטים שבבריאה משתלבים נכון למקשה אחת, כל אחד יודע את מקומו ואת הקשר שלו לפניו

פרשת בהעלותך

ואחריו, את הקשר שלו לכל המערכת.

סדר פנימי

תכלית מעשה המנורה זה ללקט את כל החלקים של הבריאה. צריך ללקט את כל נשמות עם ישראל, להאיר אותן ביחד, באופן מדויק, אל מול פני המנורה העליונה שבעולם אצילות. הכהן הגדול שניגש לעשות מלאכה זאת היה צריך ריכוז גדול כדי לאחד את כל החלקים, כדי שבלב שלו עצמו לא יהיה פירוד. בלב של כל אדם יש מנורה. זה משל, איך שהמח של האדם זה המנורה שתאיר את הלב כמו שהמנורה של מעלה מאירה למנורה של מטה. אם יש בראש את התודעה של קדושת המנורה של מעלה, אז גם כל הדברים של הלב מוארים בהתאם. מה שמחזיר אותנו לענין הפגמים שעשו דור המדבר בבחינת הדעת העליונה. כל אחד מאתנו צריך לשאוף אל הדעת השלמה, אל החיבור השלם. אצל כל אדם צריך להיות איחוד של כל החלקים, כי אם אצלו יש פירוד בין חלק וחלק זה פוגם בפעולה של המנורה כולה. בכל פעם האדם שמדליק את המנורה, עושה את מעשה המנורה. הוא לא צריך את אותה מיומנות שהיתה לבצלאל ולמשה רבנו, כי יש לו את ההשראה מהמנורה הקיימת. הוא רק צריך להתחבר אליה והוא יכול לעשות מנורה שלמה שכוללת את כל מעשה הבריאה, במיוחד את כל נשמות כלל ישראל. הוא מגלה את המאור שבה, וכתוב שהמאור שבה מחזירו למוטב. למעשה, יש כאן שלוש מנורות: המנורה שלמעלה בשמיים, המנורה שעומדת במקדש ובמשכן, והמנורה של האדם עצמו שעושה את העבודה במנורה.

העבודה שלנו

בפרשה מדובר על החצוצרות, "עֲשֵׂה לָךְ, נְשִׂיתִי חֲצוֹצְרוֹת כְּסָף--מְקֻשָּׁה, תַּעֲשֶׂה אֹתָם". חצוצרות זה מלשון צורות, הן נותנות צורה לדברים. ידוע מהמגיד ממזריט'ש, שחצוצרות זה חצאי צורות. כל יהודי זה כאילו חצי צורה וצריך לחבר אותו לחצי השני של הצורה, למצוא את ההשלמה שלו עם עוד אחד. אנו קוראים בפרשה שעם ישראל חונה כעם, כגוף אחד, כאיש אחד, וכן גם בנסיעה. עם ישראל אין לו תנועה, אם אין בו צורה אחת מסודרת. כמו מכונית שיכולה לנסוע רק כאשר כל החלקים מחוברים זה לזה. בשפת הקבלה, תנועה מדברת על גילוי של אור חכמה. צריך להתחיל מהסדר הפנימי, להאיר את המנורה בפנים, למצוא את המקום של כל פרט ולגלות את היופי שבו. צריך להגיע לאהבת הזולת, להתחבר עם השני והשלישי והרביעי, עד שכלל ישראל יהיו מחוברים באהבה ואחדות גדולה. צריך להתחיל ככה, בין שני חברים, ולתת לזה לגדול, להתפשט, ולהאיר את כל העולם. זה המסר האמיתי של המנורה וזה הכלל הגדול של התורה, "ואהבת לרעך כמוך". תכיר בחלק שלך ותכיר בחלקם של אחרים, תכבד ותוקיר אותם על חלקם המיוחד ובכך ב"ה נזכה לתקן את כל הפגמים, לזכות בדעת שלמה ולראות את האור הגדול מתגלה.

מוקדש לרפואת לימור בת עדנה, איילין שילה בת מרגרט, קרן נעמי בת עפרה בתוך שאר חולי עמו ישראל

מוקדש לעילוי נשמת הרב אברהם בן יהודה צבי זצ"ל, חנה שני בת שרה סרח ז"ל, גילה בת רחל ז"ל ת.נ.צ.ב.ה

מודעות - מרכז רוחני לקבלה וחסידות

רח' אחווה, 24 נווה צדק תל-אביב
03-5100587

וכי תבא מלחמה בארצכם על הצר הצורר אתכם והרעותם בחצוצרות ונזכרתם

פרשת בהעלותך

לפני ה' אלהיכם ונושעתם מאויביכם (ט,י)

הנה מבואר דבשעת מלחמה מצות עשה לתקוע בחצוצרות. וז"ל הרמב"ם בספר המצוות (עשין נט): וכן אנחנו מצווים לתקוע בחצוצרות בעתות הצורך כשנזעק לפני ה' יתעלה וכו'. עכ"ל. וכ"כ בהלכות תענית (פרק א'): מצות עשה מן התורה לזעוק ולהריע בחצוצרות על כל צרה שתבא על הצבור, שנאמר על הצר הצורך אתכם והרעותם בחצוצרות, כלומר כל דבר שייצר לכם כגון בצורת ודבר וארבה וכיוצא בהן זעקו עליהן והריעו (כלומר זעקה בפה בתפלה, והרעה בחצוצרות), ודבר זה מדרכי התשובה וכו' שבגלל מעשיהם הרעים הורע להן. עכ"ל. הרי דגם בזמן הזה יש מצות עשה להתפלל על הצרה (שזו נקרא זעקה) ולתקוע בחצוצרות, ויש שיטה שאפשר בגבולין בחצוצרות או בשופר. הובא במגיד משנה (שם). אכן ברמב"ם מוכח דחצוצרות דוקא.

ובכן, כאן שאל המגן אברהם (סימן תקעו): ואני תמה, למה אין אנו נוהגין "לתקוע" בעת צרה, ואע"פ שאין תענית צבור בבבל (כמ"ש בתענית יא.), מ"מ הלא מדאורייתא מצוה לתקוע בלא תענית. עכ"ל.

ויש תירצו באופנים שונים. הרב נתיב חיים (שם) כתב דמצוה זו אינה נוהגת אלא בארץ דהרי כתוב "בארצכם". עכ"ד. ואכן, עדיין אינו מיישב מה שגם בארץ ישראל לא נהגו כן. וגם ראיתי בספר נפש חיה להגר"ר מרגליות (שם) שהעיר דמצאנו ש"בארצכם" לאו לאפוקי חוצה לארץ כהיא דשבת (דף קי:): ובתוספות שם אהיא דכתיב בסירוס 'ובארצכם לא תעשו' (ויקרא כב). וגם בזוהר (פ' נח דס"ב). מצינו: ותשחת הארץ וגו' ארעא במה, אלא עיקרא דארעא בני נשא אינון. עכ"ד. כלומר ד'בארצכם דכתיב בענין חצוצרות נמי לאו לאפוקי חוצה לארץ. אפס, כי בתורת כהנים (ויקרא כב, כד) גבי סירוס 'ובארצכם לא תעשו' איתא: "אין לי אלא בארצכם, בחוץ לארץ מנין, ת"ל 'לא תעשו'". הרי דבארצכם דוקא הוא (אלמלא ריבוייא ד'לא תעשו'). ועכ"פ ברמב"ם לא חילק בין בארץ לחו"ל. אולם מספר החינוך (מצוה שפד) נראה דבין תקיעת חצוצרות במקדש על הקרבן ובין בשעת הצרות, אינו נוהג כהיום, רק "בזמן הבית", ואע"פ שבדרך כלל החינוך הולך בשיטת הרמב"ם, כנראה שכאן אינו כן. וזה מסייע לדברי הרב ערוך השלחן (סימן תקעו אות ד) שתירץ דדוקא בזמן הקרבנות נוהג להריע בחצוצרות. ע"ש. אולם כבר הערנו שאינו כדעת הרמב"ם.

והגאון מהרש"ם בדעת תורה (שם) הביא דברי הר"ן (בראש השנה) דהמצוה רק בזמן מלחמה לאסוף את העם. וזהו ג"כ דלא כהרמב"ם.

וב"מצות השם" הנדפס בחוק לישראל (ס"פ בהעלותך) כתוב בהערה (שם) בשם רבנו יונה דהמצוה בשעת צרה רק כשהוא צרת "כל בני ישראל". ע"ש ברבנו יונה ברכות (פ"ב ד"ח. בספר). אולם ג"ז דלא כמשמעות הרמב"ם שכתב על כל צרה שלא תבא "על הציבור", עכ"פ הרי לנו חילוקים: אי דוקא בארץ. או דוקא בזמן שהיו הקרבנות. או דוקא בזמן מלחמה. או דוקא לכל ישראל. וע"ע תירוץ בערוך השלחן (שם אות ג וצ"ע).

ואפשר אולי עוד לומר דכיון שצריכין חצוצרות כסף כמ"ש בתורה, קשה היה על הציבור. אך לא נראה, דהרי אין ציבור עני. ואולי אפשר עוד לומר דכיון דצריך חצוצרות, א"כ אין לנו מידותיהם, לכן לא נהגו. ומה שלא עושים מיהא ב"שופר" י"ל דיתכן דלדעת הרמב"ם שצריך חצוצרות דוקא א"כ אסור בשופר.

ומ"מ כמה פעמים אנחנו רואים שעושים תפילות נהגו לתקוע בשופרות. וכך היה נוהג הצדיק רבי מנחם מנשה זצ"ל בעל אהבת חיים, וכך התלווה עמהם מור אבי רבי בן ציון רז שליט"א, וגם היו נוטלין בידיהם לולבים ויוצאים לרחובות קריה, וזעקו בקול שועה לאל רחמן ברוך פודה ומציל.

פרשת בהעלותך

קללת צדיק אפילו בחינם היא מתקיימת

אמרו חכמים שקללת צדיק אפילו על תנאי היא מתקיימת ולמדו זאת ממשה רבנו ע"ה שאמר לפני הקב"ה לסלוח לבני ישראל לאחר חטא העגל " ... ואם אין, מחני נא מספרך אשר כתבת". ושאל הגאון מוילנא, מדוע הדבר בא לידי ביטוי בפרשת תצווה שם לא מופיע שמו של משה רבנו? והשיב שהמילה "ספרך" יכולה להיקרא "ספר כ", ופרשת תצווה היא הפרשה ה- 20 מתחילת התורה. ידוע גם שפרשת תצווה נופלת לרוב בשבוע שחל בו יום פטירתו של משה רבנו, ז' אדר.

לפי זה נוכל לשאול מדוע לא התקיימה קללה אחרת של משה רבנו שנאמרה לאחר תלונת בני ישראל על המן ועל כך שהם רוצים בשר: "ואם ככה את עשה לי הרגני נא הרג אם מצאתי חן בעיניך ואל אראה ברעתי" (במדבר י"א, טו). גם כאן ה' נענה לבקשת משה ואמר לו על 70 הזקנים שסייעו לו.

כדי לענות על זה יש להבין את מה שקרה בהמשך הפרשה עם אלדד ומידד. הללו היו מתנבאים במחנה, ובא הנער ואמר למשה על כך. יהושע מיד מגיב בחומרה ומבקש ממשה לכלוא אותם ואולם משה מרגיעו ואומר "מי ייתן וכל עם ה' נביאים...".

חז"ל מבארים לנו את תוכן הנבואה של אלדד ומידד. הם היו מתנבאים על כך שמשה רבנו לא יכניס את עם ישראל לארץ אלא יהושע בן נון. לכן חרד יהושע לכבודו של משה רבו. ראיתי גם שהמילה "מתנבאים" היא נוטריקון של: "משה תנוח נפשו בגן א-להים יהושע מכניס".

בכל אופן, אנו רואים כאן שקללתו של משה אכן התקיימה באופן מסוים.

תלונה אוף דה רקורד

מי לא שמע על הרשל'ה? מסתבר שלמרות שכולם שמעו על הרשל'ה, את המעשה הבא רובכם לא שמעתם; להרשל'ה היה תפקיד מיוחד במינו: לשמח את רבי ברוך ממעז'בוז. כנראה שבאחד הימים הגדים הרשל'ה בשנינותו והרבי פנה אליו כשהוא נאנח: "הרשל'ה הרשל'ה, מה תעשה בבואך לפני בית דין של מעלה? חושב הינך ששם אפשר לספר בדיחה ולחמוק מעונש?".

הרשל'ה לא הרהר לשנייה טרם שענה: "וכי מה חושב הרבי? אף אם נניח שיפסקו לי גיהנום - אין לי כל כוונה ללכת מרצוני, ובפרט כשאינני מכיר את הדרך... אלא מה? יתנו לי מלאך שתפקידו להובילני לשם. ובכן, מכאן אני מסודר. אספר לו בדיחות, אעשה לו חיקויים, אדאג לכך שהוא יצחק עד שלא יהיה מסוגל לעמוד על רגליו. בסוף יתיאשו ממני והכל יסתדר", סיים בתרועת ניצחון.

"אהה", הפטיר האדמו"ר, "כך הינך סבור? ומה יהיה כשיתנו לך מלאך שאינו שומע...?!"

***

פסוק הדורש הבנה מיוחדת מופיע בפרשתנו: "ויהי העם כמתאוננים רע באוזני ד' וישמע ד' ויחר אפו ותבער במ אש ד' ותאכל בקצה המחנה" (יא, י). יש להתבונן בשלוש נקודות יוצאות דופן בפסוק.

א. מדוע נקטה התורה לשון "כמתאוננים" - כביכול התאוננו, ולא שהתאוננו בפועל.

ב. איך מתאוננים רע באוזני ד', כלום יש ערוץ תקשורת חסוי המיועד לאוזניו בלבד שם ניתן להגיש תלונה?

פרשת בהעלותך

שבת קודש פרשת בהעלותך י"ט בסיון תשע"ה

שלהבת עולה מאליה משל ונמשל רש"י בתחילת הפרשה: "צריך להדליק עד שתהא שלהבת עולה מאליה". מדברי רש"י נוכל ללמוד על צורת החיים הנכונה של כל יהודי: הבסיס של רצון ליראת שמיים ואמונה טהורה, בנוי הוא בנפש כל יהודי בהולדתו ובטבעו. זהו כישרון אמוני מולד. זוהי ה- "שלהבת" הבסיסית. מה נשאר? לכוף את הכישרון הזה לרצונה של תורה וע"י כך לרומם אותו, עד שמאליו ומרצונו וכוחו יהיה בבחינת "שלהבת שעולה מאליה" כי מכישרון טבעי סתמי יהפוך לכישור חיים יומיומי, שמדריך את החיים ומעניק להם צורה מיוחדת על פי דרך התורה שהיא דרך הישר. זוהי עבודת ה' מאהבה והכרה.

יום ראשון כ' בסיון תשע"ה

עוד בענין שלהבת עולה מאליה בהמשך לדברינו הקודמים יש להדגיש, כי מה שה- "שלהבת עולה מאליה" הוא לא מחמת מעשה האדם. גם בהדלקת הנרות בביהמ"ק - המאמצים בסידור הדברים אכן נעשים ע"י המדליק, אולם השלהבת עולה מאליה מכוחה ומעצמה ובסייעתא דשמיא. כך יש לדעת כי כל מה שהאדם והאומה טורחים לקדש שם שמיים בחייהם על ידי מעשיהם, בטרחה זו עדיין לא הושגה המטרה. המטרה היא לחבר את קדושת התורה, קדושת מעשי התורה והמצוות, לכוחות הטבעיים שלנו, וזה כבר קורה בבחינת "עולה מאליה" כלומר בחסד ה' יתברך ולא מצד מעשי האדם.

יום שני כ"א בסיון תשע"ה

"מלמד שלא שינה"

"ויעש כן אהרן" מפרש רש"י: "להגיד שבחו של אהרן שלא שינה" רבים שואלים מה מיוחד בכך שאהרן לא שינה? אלא שהקב"ה ציווה למשה לומר לאהרן כך: 1. "בהעלותך את הנרות. 2. אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות" - מעשה ההעלאה ומעשה "אל מול פני המנורה" הם שני עניינים נפרדים, וייתכן שאפשר להעלות את השלהבת תחילה כשהפתילות מכוונות לכיוון אחר ואח"כ לשנות את כיוון הנרות הפתילות אל מול פני המנורה, והנה על אהרן נאמר: "אל מול פני המנורה העלה נרותיה" כלומר ההעלאה בוצעה כשהנרות כבר- "אל מול פני המנורה"- זאת אומרת שבזמן שהוא מעלה את השלהבת על מנת שתעלה מאליה, עשה זאת אהרן כאשר הנרות ופתיליהם כבר מכוונים לנר האמצעי, ולא היה צריך לשנות את כיוון השלהבות לכיוון הנר האמצעי. ועל כך אומר רש"י "שלא שינה" כי כך באמת "ציווה ה' את משה" שזו היתה כוונת ה' האמיתית, כשהפתילות מכוונות זה מכבר כלפי הנר האמצעי, רק אז לטפל בפתילות שיקלטו את האש היטב ותעלה בהם השלהבת מאליה.

יום שלישי כ"ב בסיון תשע"ה

כוחם של ישראל בפיהם

בפרשיית החצוצרות נאמר י' ט': "וכי תבואו מלחמה בארצכם על הצר הצורר אתכם והרעותם בחצוצרות ונזכרתם לפני ה' אלוהיכם ונושעתם מאויביכם"- משמע שלא צריך כלי זיין במלחמה נגד הצר, כי כוחם של ישראל בפיהם. וכן נאמר בפרשה בהמשך י' לה: "ויהי בנסוע הארון ויאמר משה: קומה ה' ויפוצו אויביך ויבסו משנאיך מפניך" גם מכאן משמע שמתפילת משה היו מנצחים את אויביהם, בלי צורך במלחמה ממש. "על פי ה' יסעו ועל פי ה' יחנו" וכן מצאנו בשמות כ"ג כ"ח שהצרעה תגרש את אויבינו מפנינו (ובדברים ז' כ' וביהושע כד יב חוזרים הדברים). אלא שגרם החטא ד י"א: "והאספסוף אשר

פרשת בהעלותך

בקרב התאוות תאוה" ואח"כ חטא המרגלים וכך היו זקוקים בני" מאז ועד ימינו אלה לזכות בארץ ישראל בייסורים של מלחמה.

יום רביעי כ"ג בסיון תשע"ה

לשון "והרעותם"

"והרעותם בחצוצרות"- מפרש הכתב והקבלה כי "והרעותם" לשון רעוע וחולשה, כלומר על ידי התקיעה בחצוצרות תכניעו את יצריכם ותערערו ותחלישו אותו ותהרהרו תשובה ועל ידי כך תינצלו מאויביכם.

יום חמישי כ"ד בסיון תשע"ה

מידה כנגד מידה

"ויען יהושע בן נון משרת משה מבחוריו ויאמר: אדוני משה כלאם! אומרת הגמרא בעירובין ס"ג ע"א כי מי שאומר מילה לפני רבו, מסתלק מהעולם בלא וולד, ויש לכך ראייה מפסוק בדברי הימים א ז' כ"ז. ומסביר המהרש"א כי הכוונה שלא יהיה לו בן זכר, וכך פירש רש"י על הגמרא שאחרי יהושע לא כתב הפסוק בן. ומפרש המהרש"א כי הפסוק מדגיש שלא יפה עשה יהושע בכך שהציע למשה מה לעשות עם דתן ואבירם

כי כתוב: "משרת מבחוריו" וכי לא ידענו שיהושע היה מבחירי משה? אלא ללמדנו שדווקא בגלל שיהושע היה כל כך מבחיריו, לא היה ראוי שיציע למשה הצעה כלשהי בדרך זו, ונחשב הוא למורה הלכה בפני רבו.

יום שישי כ"ה בסיון תשע"ה

עוד על מידה כנגד מידה

כהמשך נשאל מה יש בעונש זה מידה כנגד מידה? הרי יהושע אמר למשה שיכלא את אלדד ומידד ועל כך נענש שלא יהיו לו בנים. מה הקשר בין העוון לעונש? אלא שאם נעיין ברש"י, נמצא פירוש אחר למילה "כלאם"- "הטל עליהם צורכי ציבור והם כלים מאליהם"- וכשם שהצעת יהושע היתה לגרום לאלדד ומידד שיכלו, מידה כנגד מידה, עונשו שלא היה לו בן זכר ולא זכה לקיים מצות פרייה ורבייה בשלמות.

דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות (ח,ב)

דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות

ובמד"ר (טו, ב) אהרן לא היה מקריב עם הנשיאים והיה אומר אוי לי שמא בשבילי אין הקב"ה מקבל שבטו של לוי, א"ל הקב"ה למשה לך אמור לאהרן אל תתירא, לגדולה מזאת אתה מוכן, הקרבנות כל זמן שבית המקדש קיים הן נוהגין אבל הנרות לעולם אל מול פני המנורה יאירו, ע"כ. וצ"ע דהא כשאין ביהמ"ק קיים הן הקרבנות והן המנורה נתבטלו, ומה זה שאמר לו דהנרות לעולם יאירו ואף בזמן שקרבנות בטלים, ועי' מש"כ הרמב"ן בזה.

ונראה הביאור, דחלוק ענין הקרבנות מהמנורה בהשפעתם לדורות, דגבי קרבנות מצינו דהשפעתם היא דוקא בשעתם בזמן שביהמ"ק קיים ולא אח"כ. וכדאיתא (פסחים מב, ב) בתחילה כשהיו מביאים נסכים ביהודה לא היה יינם מחמיץ ועכשיו (שאין ביהמ"ק קיים) אם אין נותנין לתוכן שעורים מחמיץ ע"ש, ועוד איתא בגמ' (תענית כז, ב) אמר אברהם לפני הקב"ה וכו' א"ל קחה לי עגלה משולשת וכו' אמר אברהם

פרשת בהעלותך

רבש"ע תינח בזמן שביהמ"ק קיים בזמן שאין ביהמ"ק קיים מה תהא עליהם ע"ש. ומכל מקום הא חזינן דהשפעת הקרבנות היא בשעתם דוקא, אמנם גבי מנורה איתא (בב"ב כב) הרוצה שיחכים ידרים וסימנך מנורה בדרום, ועוד איתא (ברכות נז) הרואה שמן זית בחלום יצפה למאור תורה, ונמצא דהשפעת המנורה לחכמה לדורות היא, ולפ"ז י"ל ביאור דברי המדרש, דקרבנות נוהגין בזמן המקדש דוקא היינו השפעתם, אולם שלך גדולה משלהן דהשפעת המנורה לחכמה לדורות היא.

דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות (ח,ב)

דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות

'בהעלותך' למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים. לפי שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים, חלשה אז דעתו שלא היה עמהם בחנוכה, לא הוא ולא שבטו, אמר לו הקב"ה חייך, שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומיטיב את הנרות. (רש"י).

ולכאורה מה בעי רש"י להוסיף שאתה מדליק ומיטיב, שמיטיב הוא שפת יתר, שהרי עיקר המצוה היא ההדלקה.

ויש לפרש, דהנה פי' החתם סופר הא דביארו חז"ל (הובא ברש"י להלן) 'ויעש כן אהרן להגיד שבחו שלא שינה'. והקשו בזה המפרשים דמה שבח הוא לאהרן, קדוש ה' שקיים מצות הבורא ולא שינה מצוותו. וביאר בזה, דהנה כתיב (שמות ל, ז) 'בהיטיבו את הנרות יקטירנה', דהיינו בעת שמטיבים את הנרות מקטירים ג"כ קטורת, ואולם אהרן כשהיטיב את הנרות לא היה מקטיר קטורת, כיון דאמרו חז"ל (שבת כג, ב) דמאן דזהיר בנרות היוין ליה בנים תלמידי חכמים, ולכן היה ניחא לו טפי להיטיב את הנרות מלהקטיר קטורת, הגם שקטורת מעשרת, משום דטוב לי תורת פיך אלפי זהב וכסף.

ואמנם, היה אפשר לא לקיים את שניהם, פעם הטבה ופעם הקטרה. ולכל הפחות פעם אחת היה יכול להקטיר ולהניח לאחר להטיב, לזה השמיעה לנו התורה שבחו של אהרן שלא שינה אף פעם מלהעלות את הנרות ולהקטיר קטורת תחתיה. משום דכ"כ רצה שבניו יהיו תלמידי חכמים, עד שאפי' פעם אחת לא ויתר על ההטבה המסוגלת לבנים תלמידי חכמים.

לפ"ז א"ש מה שהוסיף רש"י שאתה מדליק ומיטיב את הנרות, שלא הניח מלהטיב אפילו פעם אחת, ובזה הראה גודל חשקו שאפי' במה שאינו מצווה דוקא שהוא יעשה והיה יכול להקטיר בזמן זה קטורת המעשרת. דכ"ז מחמת אהבתו לה', וויתר על העשירות כדי שיהיו בניו ת"ח שזהו כבוד ה', וסמך על ברכת ה' שהיא תעשיר, והרבה שלוחים למקום לפרנסו להמציא טרף ליראיו.

דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות וגו' (ח,ב)

דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות וגו' (ח, ב)

בהעלותך למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים, לפי כשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה אז דעתו שלא היה עמהם בחנוכה, וכו' א"ל הקב"ה חייך שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומיטיב את הנרות. (רש"י).

ולכאורה איזה מעלה מיוחדת יש בהדלקה, והלוא הדלקת הנרות כשרה אף בזר.

ונראה, ובהקדם דברי הדעת זקנים מבעלי התוספות (בפרשת תרומה כה, ו) שכתב 'שמן למאור, תימה שכל הפרשה בצרכי בנין חוץ מפסוק זה שהוא צורך שולחן גבוה, ואינו אומר חטים ללחם הפנים וכבשים לתמידין ועצים למערכה, וי"ל ששלשתן צורך בנין הן, שמן המשחה שבו נמשחו ונתקדשו כל כלי המשכן,

פרשת בהעלותך

וקטורת נמי שכן דרך מלכים שמבשמין להם הבית קודם שיכנסו לתוכה וכ"ש לפני ממ"ה הקב"ה, ושמן למאור שכן דרך המלכים להדליק נר לפניהם קודם שיכנסו לבית, ואע"ג דלאו לאורה הוא צריך מ"מ הוא כבוד של מעלה'.

ומבואר בדברי הדעת זקנים שענין הדלקת המנורה אינו דין בעבודת המקדש אלא עיקרו לצורך הבית בשביל להכינו להשראת השכינה בבית, ולפי"ז י"ל דבהדלקת הנרות יש באמת ענין של חנוכה המתחדש בכל יום שמדליקין נר לפני המלך קודם שיכנס לבית, ולכן הוא בבחינת חינוך. וזהו מה שניחמו השי"ת לאהרן הכהן דוקא במצות הדלקת הנירות, שחנכת הנשיאים היא רק פעם אחת, וחינוכו של אהרן מתחדש בכל יום שמכין את הבית להשראת השכינה.

דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלתך את הנרות וגו' (ח,ב)

דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלתך את הנרות וגו'

וברש"י, נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים, לפי כשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה דעתו כשלא הי' עמהם בחנוכה לא הוא ולא שבטו אמר לו הקב"ה חייך שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומטיב את הנרות, והיינו דמצות הדלקת המנורה ניתנה לאהרן בתורת תנחומין על כי לא נשתתף הוא ושבטו עם כל הנשיאים בחנוכת המקדש.

ובהרמב"ן כת' דלא נתברר לי למה נחמו בהדלקת הנרות ולא נחמו בקטרת בקר וערב ששבחו הכתוב ישימו קטורה באפך, וכן בעבודת יום הכפורים שאינה כשירה אלא בו ונכנס לפני ולפנים וכו', ועוד מה טעם לחלישות הדעת הזו והלא קרבנו גדול משל נשיאים שהקריב בימים ההם קרבנות הרבה כל ימי המלואים, ואם תאמר משום דבשאר כל עבודות המקדש המה היו חובה ונצטוו בהם, וחלשה דעתו על מה שלא הקריב נדבה כמותם לחנוכת המזבח, א"כ מה תנחומין מצא בהדלקת המנורה שהיא נמי חובה ונצטוו עליה, ועיי"ש מה שביאר שהתנחומין הוא שבא לרמז על חנוכת המנורה בימי חנוכה [בזמן החשמונאים] דהוא לעולם גם בזמן שאין בית המקדש קיים.

ובתו"י יומא [כד, ב] שכבר עמד בזה על מה דאיתא שם דהדלקה לאו עבודה היא ומשמע דאין דין כהונה בהדלקה וכדעת הר"ם, והק' דא"כ למה משמע הכא בפ' דנמסרה לאהרן ולבניו והניח בצ"ע. ובריטב"א שם תירץ דבאמת הדלקה בעי כהונה ומה דאיתא שם דלאו עבודה היינו שאם הדליקה זר אינו חייב עיי"ש. ובמשך חכמה כתב ליישב דפרשה זו מיירי בדין חינוך המנורה, ובדין חינוך נתחדשה הכא דחנוכת המנורה טעונה כהונה.

ולפי"ז יבואר דברי המדרש מהשגתו של הרמב"ן (ונראה דזהו כוונת הדברים של המשך חכמה), דהוא לפי שעיקר חלישות דעתו של אהרן היתה מחמת שנעדר ממנו להשתתף עם הנשיאים בחנוכת המקדש, וע"כ נחמו הקב"ה דאף לאהרן יהי' חינוך כלי המקדש והוא בחינוך המנורה.

והנה בעיקר נחמתו של שהקב"ה שהשיב לו חייך שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומטיב הנרות, ולכאורה במה הוי יותר גדולה עבודת הדלקה מעבודת הקרבת קרבנות שמצא בה תנחומין.

ונראה לבאר עפ"מ ש"כ הגרי"ז זיע"א (פ"ב מהל' כלי המקדש הל"ח) לבאר על מה שכתב בסה"מ להרמב"ם מצוה כ"ח וז"ל שצוה הכהנים להקטיר קטרת בכל יום פעמים על המזבח הזהב וכו', ובמצוה ל"ט כתב וז"ל שצונו להקריב במקדש שני כבשים בני שנה בכל יום ואלו נקראין תמידין וכו'. ולכאורה צ"ע דמ"ש דבמצות התמידין נקט לשון צונו וכו' דהוא לשון הכולל כל ישראל ולא הזכיר שם כהנים כלל כמו שהזכיר בהקטרת הקטרת. והרי בקרבנות שהזכיר כן הוא משום דעיקר המצוה היא על הציבור, דקרבן ציבור הוי ואינהו הבעלים על הקרבן והם המחוייבים בזה, והכהנים רק מעשה העבודה הוא דקעבדי מדין הכשר הקרבן שאין העבודה מתכשרת אלא בהם, ומבואר נידון בגמ' אם הכהנים בעבודתם שלוחי דידן הוי או שלוחי רחמנא. וא"כ הכי נמי בקטרת שקרבן ציבור הוא, כמו תמידין ומוספין ושאר קרבנות ציבור שחובתה היא חובת הציבור כמבואר בזבחים דף ק"ט, ורק שמעשה העבודה נעשית ע"י כהנים דכך

פרשת בהעלותך

היא הוכשרה, וא"כ למה גבי קטרת שינה הרמב"ם לשונו וכתבה דהמצוה היא על הכהנים. ובהרמב"ם הי' אפשר לומר דנקט לישנא דקרא, דגבי קטרת כתיב והקטיר עליו אהרן וגו', וגבי תמידין כתיב צו את בני ישראל וגו', ובאמת דבעיקר הדין והמצוה אין שום חילוק בין קטרת לשאר קרבנות ציבור. אמנם יעוי"ש בחינוך מצוה ק"ג שכתב בזה הלשון וז"ל שנצטוו הכהנים להקטיר קטרת סמים וכו', ובסוף המצוה סיים ונוהגת בזמן הבית בזכרי כהונה, ובמצוה ת"א גבי תמידין כתב וז"ל שנצטוו ישראל שיקריבו ע"י משרתי הש"י שהם הכהנים שני כבשים וכו', ונוהגת מצוה זו בזה"ב, והיא מן המצות שהן מוטלות על הציבור ויותר על הכהנים, ואם שמא ח"ו יתרשלו בה שלא להקריבם בכל יום ביטלו עשה זו, והשגגה נתלית על כל עדת בני ישראל היודעים בדבר אם יש כח בידם לתקן בשום צד עכ"ל. וצ"ע מהו החילוק שביניהם והלא גם קטרת ק"צ היא. ובאמת דגם מדברי הרמב"ם עצמו יש ללמוד דיש חילוק ביניהם, ודוקא גבי קטרת הציווי הוא לכהנים מדקבע מצוה זו דקטרת בהדי מצות הנוהגות בכהנים כמו ברכת כהנים וקידוש ידים ורגלים והבערת אש במזבח, ולא קבע אותה בהדי שאר ק"צ כמו תמידין ומוספין, וכ"ז צריך ביאור ותלמוד.

וכתב הגרי"ז זיע"א דע"כ נראה ללמוד ולהוכיח מזה דאע"ג דקטרת בעצמותה ודאי קרבן ציבור הוא כשאר ק"צ, מ"מ בנוגע לענין גוף המצוה חלוקה היא ביסוד חיובה וקיום מצותה, דכל ק"צ עיקר דינם הוא דין חיוב קרבן שהציבור חייבין בקרבן זה כמו כל מחוייבי קרבן של יחיד, ומצותן מתקיימת עי"ז שהציבור מתכפרין בו והקרבן עולה להן ככל קרבנות הקריבין ועולין לבעליהן, משא"כ מצות הקטרה עיקר מצותה הוא שיהא מעשה הקטרה בכל יום על המזבח הזהב, ואין לך במצותה אלא חיוב מעשה הקטרה בלבד, וזהו כל עצם קיום מצותה מה שהקטרת נקטרת על המזבח בכל יום ויותר אין לנו בה. והביא שם דכבר נשאל הגר"ח זיע"א על קטרת שהוקטרה שלא לשמה אם שייך הדין דלא עלתה לבעלים לשם חובה כמו בכל קרבנות הנעשין שלא לשמן, והשיב די"ל דאין צריך להקטיר קטרת שנית דבכר נתקיימה המצוה עכ"ד. ודבריו הן הן הדברים דקטרת כל עצמה היא רק מצות הקטרה בלבד שיוקטר ממנה בכל יום על המזבח, וגם בקטרת שהוקטרה שלא לשמה אף דבהל" קרבנות לא עלתה לבעלים מ"מ מצות מעשה הקטרה מיהא נתקיימה וא"צ להקטיר קטרת אחרת, והיינו משום דשאני קטרת בעיקר מצותה משאר ק"צ דאין לך בה רק מצות מעשה הקטרה בלבד ואין בה גדרי ריצוי, ובעצם מעשה ההקטרה מתקיימה כל מצותה, ולא כשאר ק"צ שעיקר קיום מצוותה הוא במה שהציבור מתכפרין בו והקרבן קרב עליהן ועולה להן לשם קרבן. ואשר על כן זהו מה שחילקו הרמב"ם והחינוך ביניהם, דקטרת דכל עצם מצותה הוא רק מעשה הקטרת בלבד על המזבח, א"כ אף דחובת הבאתה הוא חובת הציבור מ"מ אין במצותה רק מעשה הקטרה גרידא שזה רק מעשה הכהנים כמו סידור לחם הפנים והבערת אש במזבח דגם הם חובת הציבור, מ"מ עיקר מצוותן מתקיימת במעשה לבד והכהנים הם המקיימים את מעשה המצוה, וע"כ קבע לי' הרמב"ם הך דין דעבודת הקטרה בהדי מצות הנוהגות בכהנים, וכן לשון הרמב"ם והחינוך דהוי עבודה שנצטוו הכהנים דהיינו דכל גוף העבודה דהוא המעשה קיומו הוא של הכהנים, משא"כ מצות הקרבנות עיקר המצוה הוא עי"ז שהציבור מתכפרין בהקרבן, והכהנים עושין רק המעשה העבודה גרידא אבל לא דהמעשה העבודה שלהן היא עצמה הקיום של המצוה אלא קיום המצוה הוא בציבור, וע"כ בזה נקטי לה בלישנא דנצטוו ישראל, ומדוייק ג"כ לשון הפסוקים, דבקטרת הציווי הוא על אהרן דרק החובה להבאתה הוא על הציבור, ומשא"כ בקרבנות הציווי הוא על בני ישראל דעצם קיום מצותה שייך להם.

ולהאמור י"ל, דגם אם נבוא לדון במצות עבודת הדלקת הנרות, ודאי דגוף קיום מעשה המצוה תלוי בקיום ההדלקה לחודיה ותלוי במעשה בלבד, דאין כאן דינים של ריצוי של ציבור וכו', וא"כ באמת גוף קיום המצוה נמסרה לכהונה, וכמו שבואר נמי בסה"מ להרמב"ם דכלל מצוה זו נמי בהדי מצוות הנוהגות בכהנים, יעוין שם במצוה כ"ה וז"ל שנצטוו הכהנים להדליק הנרות תמיד לפני הש"י והוא אמרו וכו' יערך אותו אהרן ובניו, וזו היא מצות הטבת הנרות. ומעתה זהו תשובתו של הקב"ה שלך גדולה משלהם, דהיינו דבקרבנות הנשיאים שהי' קרבנות ציבור הרי גוף המצוה הי' של הציבור והנשיאים הם היו רק המקריבים, משא"כ אתה בהדלקך עצם קיום המצוה אני מוסר לך וקיומו הוא שלך. [אלא דעדיין יק' השגתו של הרמב"ן דאמאי לא נחמו בקטרת בקר וערב, דלדברינו גם קטרת עצם גוף המצוה נמסרה לכהונה וצ"ב].

פרשת בהעלותך

בהעלותך את הנרות (ח,ב)

בהעלותך את הנרות

וברש"י למה נסמכה וכו', לפי שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה אז דעתו כשלא היה עמהם וכו' א"ל הקב"ה חייך שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומטיב את הנרות ע"כ. ויש לעורר דהלא הטבה קודמת להדלקה ואמאי נקט הדלקה בתחילה.

והנה כמה פירושים נאמרו בהטבה זו מה היא, דרש"י כתב (שמות ל, ז) עה"פ בהטיבו את הנרות, לשון ניקוי הבזיכין של המנורה, מדשן הפתילות שנשרפו בלילה והיה מטיבן בכל בוקר ובוקר ע"כ. והיינו שהטבה דישון הוא, ולפ"ז א"ש הא דנקט הכא הדלקה קודם, שהרי בפעם הראשונה שהדליק אהרן א"צ עדיין לדישון פתילות שנשרפו בלילה וא"כ הדלקה זו קודמת להטבה, אמנם הרמב"ם (פ"ג מה' תמידין הי"ב) כתב דהטבה היינו הדלקת הנרות ע"ש. ולדבריו י"ל דנקט מדליק ומטיב כלומר בזה שאתה מדליק הינך מיטיב, והנה שיטת הרמב"ן (מלחמות, יומא רפ"ב) דהטבה היא נתינת שמן ופתילות חדשות ולפ"ז הלא גם בפעם הראשונה קדמה הטבה להדלקה, ונראה מוכרח לפ"ז דההטבה אינה מן המצוה ורק היכי תימצי לעיקר המצוה שהיא ההדלקה ולכן הקדים ההדלקה שהיא העיקר להטבה הטפל לכך.

...בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה... (ח,ב)

המזמור של המנורה הטהורה הוא מזמור ס"ז בתהילים והמנורה שבבית המקדש מסמלת את האור של כל העולם כמו שנאמר במדרש ירושלים אורו של עולם, ואת מזמור ס"ז קוראים פעמיים ביום פעם אחת בשחרית לפני ברוך שאמר ופעם אחת במנחה, פעמיים גימטרייה ס"ז 67 יוצא 134 גימטרייה דלק כי אורו של העולם מוופק בדורות האלו באמצעות הדלק הנפט והבנזין שעל ידו מואר כל העולם באור החשמל.

זוה שהבטיח יונתן בן עוזיאל בפרושו על התנ"ך שמשיח בן יוסף יצליח לגבור על מלחמת גוג ומגוג, והפעם הראשונה שהיה עניין מלחמת גוג ומגוג היה בימי חזקיה המלך על ידי סנחריב ואז נדרש הפסוק חובל עול מפני שמן, חובל עולו של סנחריב מפני שמנו של חזקיה המלך שהאיר בתי מדרשות ובתי כנסיות, כי האור הזה שבא מהדלק מאיר את כל הבתי מדרשות ובתי כנסיות שבעולם וכך המספר הראשוני ה-67 הוא &331 גימטרייה אפרים כלומר משיח בן אפרים משיח בן יוסף שמחבל עול הגוג ומגוג הזה שרוצים לעשות פה בעולם בדורות האלו על ידי הארת בתי מדרשות ובתי כנסיות בשמן הזה שנקרא דלק דרך החשמל.

דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלתך את הנרת אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות (ח,ב)

לכל האותיות יש, כידוע, חלק נסתר. אנו לא הוגים את האותיות בשלמותן, לא בדבור ולא בכתיבה. כך, לדוגמא, האות למ"ד מדברת ונכתבת רק עם הל' שבה, אולם יש לה מלוי -אלו הן האותיות מ' וד'. וכך כל האותיות.

ואומר רבנו יוסף חיים מבגדד ה"בן איש חי", כי מלוי האותיות של המלה "מנורה" שוות למלה "זית". כיצד? המלוישל האות מ"םבגימטריא הוא ארבעים; מלויהשל האות נו"ן שוה לחמשים ושש. מלוייה של האות ו"ויעולה לשש. המלוי של האות רי"ש שוה לשלש מאות ועשר ומלוי האות ה"ה בגימטריא שוה לחמש. סך כל המלויים של אותיות המלה "מנורה" עולים לארבע מאות ושבע עשרה כמנין "זית" בגימטריא.

פרשת בהעלותך

ולפי זה יסבר היטב הפסוק "אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות". "פני המנורה" הינו האותיות שבפנים המנורה, כלומר המלוי של האותיות "מנורה", שהוא שוה בגימטריא למלה "זית", על ידו "יאירו שבעת הנרות", שמצות הדלקת נרות המנורה בשמן זית.

בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות (ח,ב)

"רש"י: "למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים, לפי שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה אז דעתו שלא היה עמהם בחנוכה לא הוא ולא שבטו, אמר לו הקב"ה: חייך, שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומיטיב את הנרות".

ובהמשך כתב: "על שם שהלהב עולה ... שצריך להדליק עד שתהא השלהבת עולה מאליה, ועוד דרשו רבותינו: מכאן שמעלה היתה לפני המנורה שעליה הכהן עומד ומיטיב".

ויש להבין מדוע חג הפסח שחוגגים את היציאה מעבדות לחירות עושים שמחה שבעה ימים ואילו חג מתן תורה רק יום אחד והימים אחרים שאמנם אפשר לקיים בהם מצות "יראה כל זכורך", אך הם ימי חול?

והנה, מובא במפרשים ש"אור" הוא כינוי ליום, ויום הוא כינוי לעולם הבא, על הצדיקים נאמר במשלי: "אור צדיקים ישמח" - גם בעולם הזה הם חיים מעין עולם הבא.

מעלת התורה שגם חיי האדם בעוה"ז הופכים לחיי העוה"ב. העלת האור במנורה מחוללת אורה בלבותיהם של הכהנים ובלבות כל ישראל - "יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל", ובזה שונה מצות ההדלקה משאר עבודות הקרבנות שהינן מצוות פרטיות ואין בכוחן להפוך את החול לקודש כמו כוחה של התורה שהופכת חיי העוה"ז לחיי עוה"ב. הקרבת הקרבנות על ידי הנשיאים היתה חשיבות מקומית לעומת הדלקת הנרות שחשיבותן התפשטה לכלל ישראל.

סגולתה של התורה שגם ימים רגילים מושפעים ממנה וימי החול מתקדשים להיות ראויים לעליה לרגל, ולכן ציותה התורה להעלות את הנרות שתהא שלהבת עולה - ללמדנו שללא עמל אין אדם זוכה לתורה, וזהו הרמז במדרגה שיש לעלות כדי להטיב את הנרות שהיא ההכנה להדלקה עצמה.

על פי זה נבין המשל המובא במדרש למלך שהיה לו אוהב. אמר לו המלך: תדע שאצלך אני סועד, לך ותקן לי. הלך אוהבו והתקין מיטה של הדיוט, מנורה של הדיוט ושלחן של הדיוט. כיון שבא המלך, באו עמו שמשין, סיבבו מיכן ומיכן מנורות של זהב לפניו. כיון שראה אוהבו את כל הכבוד, התבייש והטמין את כל מה שהתקין לו שהיה הכל הדיוטות. אמר לו המלך: לא אמרתי לך שאצלך אני סועד, למה לא התקנת לי כלום. אמר לו אוהבו: ראיתי את כל הכבוד הזה שבא עמך ונתביישתי והטמנתי כל מה שהתקנתי לך שהיו כלי הדיוטות. אמר לו המלך: חייך שאני פוסל את כל כלי שהבאתי ובשביל אהבתך איני משתמש אלא בשלך. וכן הקדוש ברוך הוא, כולו אורה ... והוא אמר לישראל, התקינו לי מנורה ונרות.

המלך אינו זקוק לאירוח, יש באוצרותיו הכל, המלך חפץ במעשה האירוח, באישיותו של המארח, כך הקדוש ברוך הוא אינו זקוק למנורה או לנר, אלא ל"בהעלותך" - למעשיך, לאור שלך - ליגיעתך ולמעשיך - עד שתהא שלהבת עולה מאליה.

מצות ההדלקה וההטבה עד שתהא שלהבת עולה מאליה, יש בה כדי ללמד על התעלות האדם בקודש במסילה העולה בית ה'.

פרשת בהעלותך

בגמרא במסכת שבת מובא: "וכי לאורה הוא צריך והלא כל ארבעים שנה שהלכו בני ישראל במדבר לא הלכו אלא לאורו? אלא עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל, מאי עדות. - אמר רב - זו נר מערבי". מטרת הנרות ותפקיד המעלה אותם הוא להשרות השכינה ולהעיד על קדושת המשכן כמקום השכינה, הגדולה שבנרות היא במטרה שבהם ובתפקידו של הדואג והאחראי עליהם, ולכן ההטבה מצותה באהרן ובניו וההדלקה עצמה כשרה בזר. את המצוה של "ועשו לי מקדש" קיימו כל ישראל בתרומתם ובשליחות בצלאל ועושי המלאכה, קרבן הנשיאים היה בו התיקון ושלימות המצוה, ולכן חלשה דעתו של אהרן שלא היה לא הוא ולא שבטו בחנוכת הנשיאים, וניחמו הקב"ה בכך "שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומטיב את הנרות", בהטבת הנרות והדלקתן מתקיים התכלית של "ושכנתי בתוכם" כעדות לבאי עולם שהשכינה שורה במקדש, ובזה התנחם על שחלשה דעתו גם שלא היה "עמהם" לא הוא ולא שבטו, הרגיש אהרן שהוא ושבטו לא בתוך כלל ישראל ולא במנין השבטים, הובהר לו את יסוד המנורה בהשראת השכינה לאחד את עם ישראל כאיש אחד ובמקשה אחת, שרק בזאת שורה השכינה.

"נר מצוה ותורה אור" - על ידי מעשה המצוות והכשרת האדם כהטבת הנרות - ככלי קיבול לקדושה ולשכינה - זוכה האדם לתורה אור - להתדבק בשכינה ולהתקדש בקדושה של מעלה - "והתקדשתם והייתם קדושים" - ככל שמקדש עצמו מלמטה, כך מקדשים אותו מלמעלה.

דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות (ח,ב)

משמעותו של הנר

בפרשת השבוע קוראים אנו על המצווה שצווה הקב"ה את אהרן להדליק את המנורה הטהורה: "דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות".

אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא: אתה הוא מרכז האור, אתה בראת את האור מתוך החושך. בשעה שחושך היה על פני התהום צוית "יהי אור", אתה מאיר לארץ ולדרים עליה, ובאורך אנו רואים אור. והנה, אתה מצוה עלינו להדליק המנורה? וכי לאורה אתה זקוק חס וחלילה? ואם זה מיועד למקדש בלבד, הרי אפשר להסתפק בהדלקה חד פעמית ולמה צוית "בהעלותך את הנרות"? אמר לו הקב"ה: צדקת בדבריך, כי אין אני זקוק לאורה. בכוחי להאיר לכל העולם והלואי שיהיו ראויים לקבל וליהנות מאורי. אולם הציווי הזה הוא חינוכי לעם ישראל, כדי לחנך את העם שידע להעריך את חשיבות האור ואת ערכו בחיי העם.

ישנם שני סוגי אורה: אור חומרי ואור רוחני. אור חומרי היינו אור השמש, אור חשמל וכו'. אור רוחני פירושו מידות טובות, מעשים טובים, תכונות נפשיות חיוביות וכו', וכשם שאדם אינו מסתפק באור הקיים, אלא קורע חלונות, פותח אשנבים, עושה מרפסות, כדי להגדיל את האור, כן הדבר באור רוחני, אין להסתפק באור הרוחני המצוי, אלא יש ליצור ולהגדיל את המלאי של האור הזה. וכשם שאור חומרי מבטיח בריאות, רעננות וחוסן גופני, כן גם אור רוחני נותן בריאות, רעננות וחוסן נפשי. כל זה תודות למנורה והאורות הרוחניים שהאירו דרכנו עד היום. כל יהודי הוא בבחינת כהן השומר על הצווי "בהעלותך את הנרות".

אהרן מצווה: "אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות" - "מצדדין פניהם כלפי נר אמצעי".

חכמינו ז"ל נתנו דעתם לסמיכות הפרשיות "נשא" ו"בהעלותך", שכן סיומה של פרשת נשא מתאר את הטקסים החגיגיים שהתקיימו בעת חנוכת המשכן ואת האירועים שליוו את תחילת הפעלתו, את אחד עשר

פרשת בהעלותך

השבטים שהקריבו וכל הנשיאים הקריבו, חוץ מנשיאו של לוי - אהרן. והיה אומר: אוי לי! שמא בשבילי אין הקדוש ברוך הוא מקבל שבטו של לוי? אמר לו הקב"ה למשה: לך אמור לו לאהרן: אל תתירא, לגדולה מזו אתה מתוקן, שאת מדליק ומיטיב את הנרות.

לכאורה, אם הדלקת הנרות במנורה מהווה פיצוי נאות לחולשת הדעת, שאותה חש אהרן על שלא נתכבד ליטול חלק בחגיגה זו ועל שלא זכה לתשומת לב מתאימה בעת הטקס, כלום ישנה חשיבות כה נעלה בתפקיד זה של העלאת הנר במנורה? והרי פעולה זו נעשית בצורה שגרתית, מידי ערב בערב, בסתר, רחוק מעיני הבריות? היכן התחליף והתמורה לאותו טקס פומבי מרשים, שבו צעדו נשיאי ישראל בחגיגות רבה אל עבר המזבח החדש כדי להקריב לעיני כולם את קרבנותיהם?

נאמר בתלמוד במסכת שבת: "מתיב רב ששת: "מחוץ לפרוכת העדות באהל מועד יערוך אותו אהרן מערב עד בוקר לפני ה' תמיד", וכי לאורה הוא צריך? והלא כל ארבעים שנה שהלכו ישראל במדבר - לא הלכו אלא לאורו,"? ומשיב רב ששת בעצמו: "אלא עדות היא לבאי עולם, שהשכינה שורה בישראל".

אכן, הטקס החגיגי ו"מצעד" הנשיאים בעת חנוכת המשכן היה ללא ספק חשוב, אך היה זמני וחולף. לעומת זאת - הדלקת המנורה מידי ערב הוא מעשה קבוע ותמידי. לצורך קיומה של ההדלקה יש להתמסר תחילה לתיקון העם ולחינוכו, יש להביאו לדרגה גבוהה עד שהשכינה תחפוץ לשרות בתוכו, כלום אין בו משום עדיפות על השתתפות חד-פעמית בחגיגת חנוכת המשכן? כלום אין במצווה זו משום פיצוי על חולשת הדעת שתקפה את אהרן כשראה שמקומו נפקד מבין נשיאי ישראל? מי שמדליק את המנורה מוכיח כי "הצית" את הלבבות בעם - הוא קירב את ישראל לאביהם שבשמים.

ולכן, נצטווה אהרן "אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות" ולא אל מול פני ה', כי אין ה' רוצה שההדלקה תיראה כמעשה שנועד לצרכיו אלא הם יאירו אל מול עצמם כ"עדות" להשראת השכינה ופעולה זו, כאמור, הוטלה על אהרן ובני הכהנים.

יעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרותיה (ח,ג)

יעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרותיה

וברש"י להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, ע"כ. לכאורה מה שבח לאהרן בזה וכי ס"ד שיסור מדבר ה'. וביאור הענין, דבספרי איתא העלה נרותיה, עשה לה מעלה, מכאן אמרו (תמיד) אבן היתה לפני המנורה ובה שלש מעלות שהכהן עומד ומטיב את הנרות ע"ש. אמנם הנה אהרן הא לא בעי למעלה, שהרי גבוה היה וכדאיתא במדרש (אותיות דר"ע אות ק') כשבא משה ואהרן אצל פרעה וכו' ורום קומתם כארזי לבנון, ע"ש. (וכן מצינו גבי דוד המלך (ויק"ר כו, ט) שכשנתמנה למלך נעשה ארוך, כל כך למה שבשעה שנמשח בשמן המשחה נעשה משובח מכל אחיו ע"ש. וא"כ הכא נמי דבשעה שאהרן העלה הנרות כבר נמשח בשמן) וזהו שבחו שהרי מעלה זו אינה מן הדין רק משום שהמנורה היתה גבוהה מקומת אדם, אלא שאף שהוא לא היה צריך לה עמד עליה כדי שלדורות ייטיבו את הנרות על המעלה, ולא שינה לדורות.

וזה מעשה המנורה מקשה זהב עד ירכה עד פרחה מקשה היא (ח,ד)

כשביקר האדמו"ר ממודז'יץ צ"ל בפעם הראשונה בארץ, בשנת תרפ"ה, נתקבל על ידי הרברט סמואל - הנציב העליון הבריטי, וביקשו שישתדל לעשות שלום בין המפלגות המסוכסכות ביישוב היהודי בארץ.

פרשת בהעלותך

השיב הרבי: חכמינו מספרים שבשעה שצויה הקדוש ברוך הוא למשה על עשיית המנורה, התקשה בכך משה, ואף על פי שהראהו ה' באצבע את מעשה המנורה, ככתוב: "וזה מעשה המנורה", לא יכול היה משה לעשותה, עד שאמר לו הקדוש ברוך הוא: השלך את כיכר הזהב לאש, והמנורה נעשית מאליה.

לכאורה, הקדוש ברוך הוא הוא הרב ומשה הוא התלמיד ובכל זאת מתקשה משה לתפוס את מעשה המנורה?!

אלא, הסביר האדמו"ר: על המנורה נאמר שהיתה "מקשה אחת זהב טהור", כדי ללמד ולסמל על האחדות השלמה של כל חלקי העם - "עד ירכה" - האנשים הניצבים בתחתית הסולם, "עד פרח" - הגדולים והחשובים שבעם. על משה הוטלה המשימה לאחד את חלקי העם לחטיבה אחת, ובכך התקשה עד שזכה לסייעתא דשמיא, ואף עתה, סיים האדמו"ר, נוכל להגיע לאחדות, אם יערה ה' עלינו רוח ממרום שתבטל את יצר הפלגנות השרוי בתוכנו...

זה מעשה המנרה מקשה זהב (ח,ד)

תמה רבי שאול מאמסטרדם בספרו 'בנין אריאל', מדוע הוזקקה התורה להזכיר לנו כאן את העובדה שהמנורה היתה עשויה 'מקשה זהב', הרי מקומם של הדברים הוא בפרשת תרומה, שם כותבת התורה את אופן עשיית כלי המשכן ובכללם מנורת הזהב?

והנה, בפסוק ב' מביא רש"י את דברי חז"ל שלמדו מהמלה 'בהעלותך' 'שמעלה היתה לפני המנורה שעליה הכהן עומד ומיטיב'. לפי זה מובן מדוע הזכירה התורה כאן שהמנורה היתה עשויה מקשה זהב, שאלולא כן היה מקום לתמוה מדוע הוזקק משה לעשות מדרגות בכדי שיוכל אהרן להיטיב את הנרות, הרי יכול היה הוא לעשות את המנורה פרקים פרקים, וכשיבוא אהרן להיטיב את הנרות יוריד הוא את הקנה למטה, ייטיב אותויחזירו למקומו.

ברם, כיון שצוהו הקב"ה לעשות את המנורה 'מקשה זהב' לא יכול היה משה לעשות באופן זה, ומעתה מובן מדוע הזכירה זאת התורה דוקא כאן, כאשר רומזת התורה לכך שעל משה לעשות מדרגות לצד המנורה.

וידבר ה' אל משה במדבר סיני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים בחודש הראשון (ט,א)

וידבר ה' אל משה במדבר סיני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים בחודש הראשון

וברש"י בחדש הראשון, פרשה שבראש הספר לא נאמרה וכו' ולמה לא פתח בזו מפני שהוא גנותן של ישראל שכל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר לא הקריבו אלא פסח זה בלבד, ע"כ. ובתוס' (קידושין לז, ב ד"ה הואיל) הקשו אמאי באמת לא הקריבו פסח במדבר מלבד פסח דשנה השנית, ואי משום דבפסח נאמר ביאה והיינו לאחר ירושה וישיבה בארץ, א"כ זה דשנה השנית אמאי הקריבו וע"ש מש"כ בזה.

ונראה בזה עפ"ש"כ תוס' (פסחים ג, ב) דמי שאין לו קרקע בא"י פטור מראיה וכן מפסח ומשום כן לא עלה ריב"ב לעשות הפסח ע"ש. והנה האמנם דא"י מוחזקת לישראל מאבותיהם אך מ"מ קנין פירות עדיין לא היה בידם (וכמש"כ רש"י (בראישת יג, ז) עה"פ ויהי ריב בין רעי מקנה אברם וגו' דלא זכה אברם עדיין בארץ ע"ש וע"כ הכוונה לקנין פירות), ולפ"ז י"ל דכל כה"ג אכתי לא קרינן ביה ארצך ואי"ז ביאה ומשום כן לא הקריבו פסח מ' שנה, אמנם כ"ז הוא לאחר חטא המרגלים שבזה נגזר עליהם מ' שנה במדבר אך

פרשת בהעלותך

פסח דשנה השנית קדם לחטא המרגלים וכמבואר בגמ' (תענית כט) דחטא המרגלים היה בט' באב בשנה השנית, וכיון שכן הא רשאים היו באותה שעה לכבוש את א"י תיכף והקב"ה הבטיח להם שיכבשוה, וקו"ל (קידושין סב) כל שבידו לא חשיב דבר שלא בא לעולם ושפיר נחשבו כמי יש להם קרקע ומצו לעשות הפסח בשנה השנית.

ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם ולא יכלו לעשות הפסח ביום ההוא ויקרבו לפני משה ולפני אהרן ביום ההוא (ט,ו)

ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם ולא יכלו לעשות הפסח ביום ההוא ויקרבו לפני משה ולפני אהרן ביום ההוא

אותם אנשים מי היו, נושאי ארונו של יוסף היו, דברי רבי יוסי הגלילי (סוכה כה, א) ולכאורה הרי יחד עם ארונו של יוסף היו ארונות של שאר השבטים, וא"כ מדוע נקט דוקא את ארונו של יוסף.

והנראה בזה, דהנה איתא בגמ' (גיטין ס, א) 'אמר רבי לוי שמונה פרשיות נאמרו ביום שהוקם בו המשכן, אלו הן' פרשת כהנים ופרשת לויים ופרשת טמאים וכו'.

והקשה הזית רענן. דאם כבר נאמר פרשת טמאים, א"כ כיצד היה טהרה לכלים שהיו מונחים במשכן כשמתו נדב ואביהוא, הלוא הכל נטמא בטומאת אוהל. אלא מכאן יש להוכיח דלא נאמר אלא טומאת מגע במת עצמו אבל לא טומאת אוהל ושאר דיני טומאה. דאלו לא נאמרו באותו יום שהוקם המשכן. מהשתא א"ש, דלא חשו לטומאה של ארונות שאר השבטים כיון דלא נהיה טומאה נוהגת אלא במגע מת עצמו, אבל ארונו של יוסף דהיה ממתכת כדמבואר במדרש, וקו"ל דחלל חרב הרי הוא כחלל. ונמצא דאף שנגעו בארונו בלבד ה"ז כאילו נגעו במת עצמו, לפיכך לא נטמאו אלא מארונו של יוסף.

ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם... ויאמרו ... למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' במעדו בתוך בני ישראל (ט,ו-ז)

ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם ולא יכלו לעשות הפסח ביום ההוא ויקרבו לפני משה ולפני אהרן ביום ההוא; ויאמרו האנשים ההמה אליו אנחנו טמאים לנפש אדם למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' במעדו בתוך בני ישראל

שאלתם של האנשים הטמאים אינה מובנת, לכאורה, כי מה היא הטענה "למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' במועדו", והלא הם היו טמאים וידעו שזו הסבה שנגרעו?

שמעתי מידידי ר' אפרים אשקלון, שאפשר לישב על פי באורו של האריז"ל לפסוק "וכי יהיה באיש חטא משפט מות והומת" (דברים כא, כב), אותו אמר בהלכות רבו, רבי משה קורדובירו, מחבר הספר "תמר דבורה": וכך אמר, "וכי יהיה באיש חטא משפט מות והומת", כלומר, אם ראית צדיק יסוד עולם נפטר, ואתה תמה, מדוע הוא הומת, היעלה על הדעת שמפאת עברות שעשה הומת! על כך אומרת לנו התורה: "ותלית אותו על עץ", כלומר את הסיבה למות של הצדיק יש לתלות וליחס לחטא עץ הדעת, שבגלל חטאו של אדם הראשון, נגזרה מיתה על האנושות כלה.

ואף האנשים הללו שנטמאו לנפש אדם, שהיו נושאי ארון יוסף לדעת רבי יוסי הגלילי, או מישאל ואליצפן שפנו את נדב ואביהוא מהמשכן לדעת רבי עקיבא (סכה כה ע"א), וטענו: "למה נגרע" ידעו את הסיבה שהם נגרעים מהקרבת הקרבן, אלא טענו "אנחנו טמאים לנפש אדם", כלומר לנפש אדם הראשון, שבגלל

פרשת בהעלותך

חטאו בעץ הדעת מתו יוסף הצדיק, או נדב ואביהוא, כי בודאי לא בחטאם מתו, אסכן, קבלו, מדוע מעשיו של אדם הראשון צריכים לגרם לנו שלא נוכל להקריב את הפסח במועדו?

שטו העם ולקטו וטחנו ברחים או דכו במדכה (ט,ו-ז)

ברש"י: אין שייט אלא לשון טיול.

מה פרושה מלה "שטו" ומהי ההבנה בדברי רש"י?

רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל הסביר זאת על פי דברי הזהר הקדוש: "שטיא הוא דא", כלומר: מי שמתכופף להרים את מזונו מן הארץ הוא שוטה, מאחר שהוא נוקט ביותר מדי אמצעי השתדלות. בהתאם לכך הוא כותב לבנו, רבי שמואל בנימין: "ויותר מזה לא נכון בעיני לפי שעה לעשות, כי ידעת כי אינני מהדוחקים את השעה, ומצוה להשתדל במה דאפשר ולהניח ולבטוח בגמר הדבר על בעל היכולת יתברך שמו".

אמנם, אנו רחוקים מאד מן הדרגה הזו, אבל מכל מקום מחובתנו להתחזק בידיעה, שאל לו לאדם להתאמץ בהשתדלות, אלא אך ורק לעשות את מה שצריך לעשות. דברים אלו - אומר הרב דניאל אוהיון - מונחים בפרושו של רש"י "לשון טיול", כלומר, הרשעים היו צריכים ללכת לחפש את המן שלהם במרחקים, ואלו לצדיקים הוא נפל בפתח הבית.

את ההבדל הזה בין צדיק לרשע יצרו האנשים עצמם ביום הראשון שבו ירד המן מן השמים - כל אחד מהם פתח את דלת ביתו וראה את המן המוכן לו שם. הצדיקים הכניסו אותו פנימה והודו על מה שקבלו, ואלו הרשעים אמרו: כל כך קצת? אין הקומץ משביע את הארי... צריך לחפש עוד... וכך יצאו ושוטטו במחנה, כשהם מלקטים עוד ועוד, כדי לשבוע.

אם כך אתם רוצים - אמר להם הקב"ה - גם מחר אתן לכם לעשות כן.

רק אחרי כמה ימי שוטטות הבחינו לפתע הרשעים, כי הכמות לא נהיית גדולה יותר למרות שהם אוספים יותר...!

בשלב זה מי ששב בתשובה - חזר לקבל את המן בפתח ביתו, ומי שלא שב - המשיך להרחיק נדוד מדי יום ביומו...

אף ההשתדלות שלנו בעיני פרנסה עומדת במבחן דומה - הפרנסה שהקב"ה נותן לנו צריכה להספיק עבורנו, אבל יש מי שאינו מסתפק בכך ומחליט לצאת לחפש עוד מקורות פרנסה.

הקב"ה נותן לכל אחד את האפשרות לעשות בענין זה כאות נפשו, רק שהתוצאה הבלתי נמנעת, אשר די קשה להבחין בה בתחילה היא, שהפרנסה מפסיקה להמתין בפתח הבית...

ומאחר שלא מדובר במנה של מן מוחשי, והמשתדל משכנע לגמרי שהוא עושה את ההשתדלות הנכונה ביותר, כמעט בלתי אפשרי לתקן זאת מיד, וכך יוצא שאותו אדם מעניש את עצמו ללא הרף.

לפי יסוד זה, באר הרב חיים שימבורסקי דבר נוסף. משה רבנו אמר לאהרן לקחת "מלא העמר מן" ולשים בצנצנת למשמרת (שמות טז, לג). ולכאורה, מדוע אמר לו 'מלא העמר' ולא 'עמר' בלבד?

פרשת בהעלותך

אלא, שאהרן היה בודאי מאלו הממעטיים בלקיטת המן, אך כאן הרי לא היה ענין של השתדלות, לכן אמר לו משה לקחת "מלא העמר"

ויאמרו האנשים ההמה אליו (ט,ז)

ויאמרו האנשים ההמה אליו

ובילקוט מגיד שהיו בני אדם כשרים צדיקים וחרדים על המצוות, רבי אומר אינו צריך הרי הוא אומר ויאמרו האנשים ההמה שאין צ"ל ההמה ע"כ. ולכאורה אין מובן מה ר"ל רבי מהא דכתיב ההמה, וצ"ב. ונראה דרבי ס"ל כר"ע (סוכה כה, א) דאנשים אלו מישאל ואלצפן היו שנטמאו לנדב ואביהוא במצות משה וכדכתיב (ויקרא י, ד) ויקרא משה וגו' ולכן באו בטענה דוקא כלפי משה כדכתיב ויאמרו וגו' אליו דהוא זה שציום להטמאות, ומעתה הנה ת"ק יליף דאנשים צדיקים היו מדכתיב האנשים שזהו לשון חשיבות, וע"ז פליג רבי דל"צ לכך דהא כתיב ההמה והיינו מישאל ואלצפן וא"צ הכתוב להודיע צדקתם שכבר נודעת היא.

והנה הקשה הריטב"א (סוכה כה, ב) מה נתרעמו וכי לא ידעו דטמא מת אסור בקדשים עד שהוצרך משה לשאול את פי ה', ע"ש מש"כ. אכן הא דהתרעמו למשה דוקא א"ש למש"נ דמשה הוא שציוה אותם לכך, והא דהוצרך לשאול נראה הביאור, דמשה הלא ידע דמה שציוה להם היה ע"פ ה' רק שנסתפק אם זוהי הוראת שעה מיוחדת וא"כ אפשר שיוכלו לעשות הפסח, וזהו שאמר עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם, כלומר לכם בהוראת שעה והקב"ה השיבו דבר אל בני"ו וגו' דאי"ז הוראת שעה אלא נוהג לדורות.

על מצות ומרורים יאכלוהו (ט,יא)

על מצות ומרורים יאכלוהו (ט, יא)

ובגמ' (פסחים קטו, א) יכול לא יצא בהו ידי חובתו אלא אם כן כורכן בבת אחת ואוכלן כדרך שהלל אוכלן תלמוד לומר על מצות ומרורים יאכלוהו אפילו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו, ומוכיח דאין מצוות מבטלות זו את זו.

והקשו האחרונים אמאי הוכיח הלל דין זה מקרא הנאמר בפרשת פסח שני ולא הביא מעיקר הדין הנאמר (שמות יב, ח) ומצות על מרורים יאכלוהו הנאמר בפסח ראשון.

ואשר י"ל, דכיון דאיירי באכילת מצה ומרור בלבד בלא קרבן פסח, אי היה מוכיח מהנאמר בפ' בא היה בגדר פסוק דלא פסקיה משה, דכיון דבזמנינו אין לנו קרבן הפסח א"כ היה צריך להשמיט חלקו הראשון של המקרא ואכלו את הבשר הלילה הזה צלי אש, וקיי"ל (בתענית כז, ב) כל פסוקא דלא פסקיה משה אכן לא פסקינן ליה.

אמנם קרא דידן אינו צריך לפסוק, דהא כתב המגן גבורים (ח"א סנ"א) דבמקום שיש אתנחתא אין בזה משום האי כללא דכל פסוקא דלא פסקיה משה, וכיון דבקרא דידן יש אתנחתא אחר התיבות בין הערביים ייעשו אותו, נמצא דהמשך הפסוק דקתני על מצות ומרורים יאכלוהו הוא פסוק שפסקיה משה, ושפיר מצי להביאו לראיה לדין כורך.

(רבי יוסף שלום אלישיב שליט"א)

ובאופן אחר נראה לומר, ובהקדם דברי הרמב"ן אהא דאמר' (שם) ואכלו את הבשר בלילה הזה צלי אש ומצות על מרורים יאכלוהו, וביאר בב' אופנים, והסכים עם הביאור השני דתיבת 'מצות' שייכת למה דאמרינן לעיל מינה, ומפרשינן ואכלו את הבשר ומצות, ומכאן למדנו שיש לאכול את בשר הפסח עם המצות, וחזר הפסוק ואמר 'על מרורים יאכלוהו' והיינו דבעינן לאכול את בשר הפסח עם המרור, נמצא דנאמרו בזה ב' ציוויים, אכילת פסח עם מצה, ואכילת פסח עם מרור, ונמצא דלא הוזכרה בהך קרא דין אכילת מצה עם מרור.

פרשת בהעלותך

ומעתה י"ל, דכיון דבהך קרא לא הוכר מצות אכילת מצה עם מרור, להכי לא יכל הלל לדרוש דין כורך בשניהם מהך קרא, והוצרך למילף מהנאמר בפסח שני שנאמר במפורש על מצות ומרורים יאכלוהו שאוכל שניהם יחדיו ואינם מבטלות.

לפעמים ה' מבקש ש... נעצור! (ט,יח)

לפעמים ה' מבקש ש... נעצור!

על פי ה' יסעו בני ישראל ועל פי ה' יחנו כל ימי אשר ישכן העבן על המשכן יחנו: ... על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו... (במדבר ט' י"ח - כ"ג).

כל יהודי בעולם יש לו לב טהור וזך ונשמה אצילית החפצה לעשות את רצון הבורא, ללא יוצא מהכלל.

כן כן, כוונתנו לא רק על ציבור שומרי המצוות, אלא גם על אותם נשמות טהורות שנפלו בשבי יצר הרע וחיייהם רחוקים מהתורה ומצוותיה, גם יהודים אלו בתוך תוכם כנועים לבורא ושואפים לעשות את רצונו בשלמות. ואפילו אם חלק מהם צועקים בפה בפירוש שהם לא רוצים לקיים את המצוות, גם יהודים אלו בתוך תוכם אוהבים את ה' ורוצים לקיים את כל תורתו. מי גילה לנו את הסוד הזה? מלך העולם גילה לנו זאת בתורתו הקדושה, בשתי הלכות. היכן?

1) בהלכות קורבנות - אדם שנדר להביא קורבן 'עולה' והפריש ויחד בהמה לקורבן ואחר כך התחרט מלהביא את הקורבן, בית דין כופים אותו בכל דרך לקיים את נדרו - ואפילו עד כדי מלקות, עד שיאמר בפיו "רוצה אני להביא את הקורבן ולקיים נדרי" (רמב"ם מעשה הקרבנות י"ד י"ז).

2) בהלכות גירושין - אדם שעל פי התורה חייב להתגרש מאשתו [כמו הנושא אישה האסורה לו (שו"ע אהע"ז גיטין קנ"ד כ)], אלא שהוא ממאן לגרשה, בית דין כופין אותו לגרש - ואפילו על ידי מלקות, עד שיאמר "רוצה אני לקיים את מצוות התורה ולהתגרש" (רמב"ם גירושין ב' כ').

ועל שתי הדוגמאות הללו שואלים חכמי התורה:

כיצד יתכן להפעיל על אדם לחץ ולא לצו להביא קורבן? הרי קורבן כזה צריך להיות פסול - מחמת שהוא לא בא מתוך רצון מלא, והרי הקורבן צריך לבוא מתוך רצון אמיתי של האדם, שנאמר "יקריב אותו לרצונו".

כמו כן קשה כיצד יתכן להפעיל לחץ על האדם לגרש את אשתו, והרי זה הופך את נתינת הגט "לנתינה מתוך כפייה", וכיוון שאין כאן רצון מוחלט מצד הבעל לגרש - הגט הזה צריך להיות פסול? עונים חכמי התורה את הדברים הבאים, דברים מאוד דקים - ולא לכולם יש את הזכות להבין אותם, אך למרות זאת נכתוב אותם, מחמת שיש בהם תועלת למי שמחפש לדעת את האמת: נשמתו של כל יהודי חפצה תמיד ללכת בדרך התורה והמצוות ולקיים את כל חוקי התורה, מתוך ידיעה ברורה שכל מצוות התורה הם "פקודות מאת מלך העולם", פקודות שחובה לבצעם - ואינם עניין של "בחירה חופשית". אלא שלפעמים הנשמה כבולה בדעתו הרעה של האדם, ושבויה בידי יצרו.

משום כך בית דין מכים את אותו אדם עד שיותש כוח יצרו ותשתנה דעתו, ותתגלה פנימיותו האמיתית.

ממילא מה שאחר ההלקאה אומר האדם "רוצה אני" - זו אמת גמורה, אמת שבוקעת מעומק נשמתו, ובתוך תוכו נשמתו שמחה על כך שכפו אותה לקיים את רצון ה'. והנקודה הזו, שייכת בכל יהודי (רמב"ם גירושין ב' כ', ואור שמח שם).

פרשת בהעלותך

אכן, כל אדם חפץ לעשות את רצון ה' - ואפילו היהודי הרחוק ביותר, כפי שגילתה לנו התורה. אלא שהבעיה מתחילה כאשר האדם לא יודע את רצון ה', או ליתר דיוק - הבעיה מתחילה כאשר לא יודעים שתי נקודות חשובות שטמונות בפרשתנו. & מה כוונת החזן והפייטן?

בפרשת השבוע מוזכר עניין "המסעות" של עם ישראל במדבר, ושם אנו מוצאים שתי נקודות חן מאוד מעניינות ומהותיות, נקודות אשר הן יסוד גדול לכל יהודי בענייני עבודת ה':
(1 על פי ה' יִסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל פִּי ה' יִחַנו - אדם צריך להתקדם בעבודת ה' ולהתמיד במעשים טובים - ללא הפסקה, אך חובתו לדעת שלפעמים צריך לעשות חנייה והפסקה במרוץ הרוחני, וגם זה רצון ה'. לדוגמא: מושיקו מְשַׁקֵּים בכל יום עוד לפני עלות השחר, לומד עד הנץ, מתפלל, לאחר מכן קורא חוק לישראל וכמה מזמורי תהלים, ומשם הוא מפליג לכולל או לעבודה. כבר שנים שמושיקו חי כך, והוא לא מוכן לוותר על לימודו ותפילתו בנץ, אפילו אם יתנו לו כל הון וממון שבעולם.

יום אחד מושיקו קולט שפני אשתו אינם כתמול שלשום, והשמחה לא שוכנת על פניה. הוא מגשש בעדינות אחר סיבת הדבר, ומתברר לו שלאחרונה אשתו נחלשה והיא כבר לא מסוגלת לקום בשבע בבוקר ולהעיר את הילדים ולשלוח אותם לגן וכו', ומחמת שבעלה הצדיק קם מוקדם ובשבע בבוקר הוא עדין בבית הכנסת, אין לה ברירה והיא חייבת לטפל ולתפעל את כל ענייני הבית לבדה, וזה מתנקם בבריאותה.

מושיקו שומע את הבעיה ופונה לאשתו במילים הבאות:

אשתי היקרה, בשמחה הייתי עוזר לך. אבל מה אעשה, הרי בזמן הזה אני עובד את ה' ולומד ומתפלל, וזה קו ששנים רבות אני נלחם שלא לסטות ממנו ימין ושמאל. צר לי לאכזב אותך, אבל אני לא מוכן לעצור את המסע שלי בעבודת ה', ואני מקווה שאת מבינה אותי ואת נימוקי.

באה התורה בפרשתנו ומגלה למושיקו שהוא טועה! משום שעבודת ה' אמיתית זה לא רק "לנסוע" בלי להפסיק, אלא לפעמים צריך להאט את המרוץ ואפילו לעצור את הנסיעה. ואם הלימוד המוקדם והתפילה בנץ באים על חשבון האישה ושוחקים את כוחותיה, על הבעל להתכופף למציאות הזו ולשנות את זמני לימודו ולוותר על תפילה בנץ, למען אשתו.

ואם ישאל השואל: אם האדם אמור להתחשב בסביבה ולנתב את עבודת ה' שלו בהתאם לנתוני השטח וסל האפשרויות העומד לרשותו, אם כן יצר הרע עלול לנצל את הפרצה הזו ולהרוס לאדם את כל עבודת ה' שלו. יצר הרע עלול לארגן לאדם חשבונות נפלאים ומגוונים שיובילו אותו למסקנה שעליו לצנזר ולחסר ולמזער ולקצר מעבודת ה' שלו, חשבונות שיתכן והם כלל לא נכונים. אם כן כיצד יוכל האדם להינצל מהסכנה הזו?

התורה נתנה לאדם נוסחה שעל פיה הוא אמור לצעוד, ואם הוא יקפיד לדייק בנוסחה הזו - הוא ינצל מכל מכשול ונחשול. מהי הנוסחה?

על פי ה' יִסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל פִּי ה' יִחַנו. פירושו: לאדם אין סמכות להחליט על דעת עצמו לעשות חניות ועצירות בעבודת ה', אלא הכל צריך להיות צמוד לנוסחה של על פי ה' - ולברר היטב מי עומד מאחרי הרצון שיפסיק את עלייתו הרוחנית. האם "דעת תורה" המייצגת את בורא עולם, או "דעת יצר הרע" שבא לו בכל מיני תחפושות מסולפות. ורק לאחר שהאדם בודק את הדברים כהוגן, הוא יכול להכריע בעניינים גורליים אלו. [ואם האדם לא בשל דיו בכדי לדעת לשפוט את התמונה, עליו לשאול תלמיד חכם מה עליו לעשות, בכדי שיידע מה רצון ה' ממנו]. זו הנקודת חן והפנינה הראשונה שמצאנו בפרשה.

(2) התורה כתבה בפסוק אחד את אותו משפט, בצורה הפוכה. בתחילת הפסוק כתבה התורה קודם את הנסיעה ואחר כך את החנייה ("על פי ה' יִסְעוּ... וְעַל פִּי ה' יִחַנו"), ובסוף הפסוק כתבה התורה ההפך. קודם את החנייה ואחר כך את הנסיעה (על פי ה' יִחַנו וְעַל פִּי ה' יִסְעוּ) (ט' י"ח - כ"ג).

פרשת בהעלותך

ללמדך שבעבודת ה' יש שני מסלולים. יש מסלול רוחני שמתחיל בנסיעה ומסתיים בחניה, כמו בסיפור הנ"ל עם מושיקו ואשתו החלושה - שמושיקו צריך לעשות ברקס ועצירה לתפילה בנץ וסדרי לימודו החשובים, ויש מסלול הפוך שמתחיל בחניה ומסתיים בנסיעה, מסלול שקודם מכינים את הקרקע, ורק אחרי שהכל מוכן - מותר לצאת לדרך.

לדוגמה, ליענקל'ה יש לב רחום וחנון ורב חסד ורב עוצמה, ונפשו חשקה להקים בית תמחוי לנזקקים ורעבים ומרי נפש. הוא הגה תוכנית והתאים תבנית וחשב בדיוק על כל פריט - וסוג תפריט, והגיעה למסקנה שלצורך הפתיחה נחוץ לו סך של 20,000 אלא שיש לו בעיה קטנטונת. למרות ליבו הרחב והענק, אין לו אפילו שקל אחד בארנק. אם כן מה עושים כעת?

אך יעקל'ה לא התייאש מנתוני הארנק - והחל במסע הלוואות מנופח, ועוד באותו ערב הוא הצליח "לארגן" את כל הסך הנדרש. רק על דבר אחד לא חשב יענקל'ה כלל. מהיכן אשיג כיסוי להלוואה? אך שאלה זו לא טרדה את שלוותו והוא נטרל אותה באמצעות המשפט המפורסם "תחשוב טוב יהיה טוב" והמשפט "דיה לצרה בשעתה", ובזה תם העניין.

אין מה לומר, יש ליענקל'ה נשמה אצילית ואיכותית ורוחנית ועילאית, אלא שצורת התנהגותו - אינה תורנית. מדוע? משום שאדם שלוקח הלוואה "על עיוור" ולא מכין תוכנית מסודרת כיצד לפרוע אותה, עלול להסתבך ולסבך אחרים - ואין לך פשע ורשע והפקרות גדולים מזה, והיהודי הזה עוד עלול לזכות לכתר "רשע" כפי שנאמר בתהלים על המלווים ואינם פורעים את חובם, "לְוֵה כְּשֶׁעַ וְלֹא יִשְׁלֶם" (תהלים ל"ז כ"א).

ואם ישאל יענקל'ה: אם ליבי יהיה אטום וחתום ולא אפתח בתוכנית חרום ושיקום עבור הרעבים הפזורים ביקום, מאין יבוא עזרם ומי יושיעם? האם זה לא שיקול אביר אדיר כביר ונדיר?
יענקל'ה החמוד, כבר אמר התנא באבות "לא עליך המלאכה לגמור" (אבות ב' ט"ז), ואם אתה רואה שהפרויקט שהנך חפץ להקים גדול עליך - תאמץ את המשפט הנפלא שלימד אותנו התנא הקדוש נחמיה העמסוני "כשם שקיבלתי שכר על הדרישה כך אקבל שכר על הפרישה" (ב"ק מ"א ע"ב), ואל תנסה להילחם עם נתוני השטח. מה כן תעשה? תחפש תורמים וגבירים, תפתח תוכנית חיסכון ותטעין אותה בכסף, תדאג למקורות מימון, וכאשר יהיה בידך הסך הדרוש, צא לדרך והקם את בית התמחוי.

עד כאן ראינו שני יסודות ולמען הסדר הטוב נסכם אותם בשתי מילים: א) לפעמים צריך לעצור את הדהרה הרוחנית מחמת נתוני השטח ולעשות "חניה זמנית" כמו בסיפור עם מושיקו החמוד שלמען בריאות אשתו בורא עולם מבקש ממנו לצמק את עבודת ה' שלו עד שבריאותה של אשתו תשתפר. ב) לפעמים את החניה הזמנית צריך לעשות "לפני הנסיעה", עוד לפני שמתחילים את העלייה הרוחנית בעבודת ה', כמו בסיפור עם ינקעל'ה המתוק שארנקו צמוק ודל - ורצון הבורא שהוא יעכב את פרויקט בית התמחוי עד לאחר שיארגן כיסוי למימון הפרויקט.

וכאן המקום להצהיר הצהרה מאוד מעניינת. אדם שעושה חניה בעבודת ה' - זה גם סוג של עבודת ה', ולא נגזים אם נאמר שזו פסגת עבודת ה'! מדוע?

מפני שהיהודי שמנווט את חייו על פי דעת תורה צרופה - ולא דעת תורה שרופה (יחי ההבדל הקטן), יהודי ששוקל את צעדיו הרוחניים בפלס ותופר את עבודת ה' שלו עם התחשבות מלאה בבני ביתו וסביבתו ונתוני השטח, אין מושלם יותר ממנו - והוא בעל דרגה מאוד עליונה ונפלאה, וזה בעצם מה שהבורא חפץ. שהאדם לא יהיה "סוחר רוחני" העסוק רק באגירת מצוות ושכר, אלא שיחפש לעשות את רצון הבורא כרצונו.

פרשת בהעלותך

מי שיתעמק מעט בתורה ומצוותיה - יראה בבירור שהתורה וחכמיה עשו לאדם היהודי "הרבה ברקסים רוחניים יזומים", בעבודת ה'.

לדוגמה: אסרו עלינו ללמוד תורה לפני שנברך ברכות התורה. עצרו לנו את מצות ארבעת המינים בשבת של סוכות, מפני חשש איסור טלטול בשבת. אסרו עלינו לעשות ברית מילה בשבת - לילד שהברית שלו נדחתה מחמת חולי, כדי לא להיכנס לספק חילול שבת שלא לצורך...

אכן ביהדות יש הרבה דוגמאות שהתורה כביכול מבקשת מהאדם לעצור את עבודת ה' שלו מחמת כל מיני חשבונות. ומדוע זה כך? למה לא מתירים את הרצועה ומעצימים את החגיגה הרוחנית של האדם ומאפשרים לו לעבוד את הבורא - בלי הגבלה ובלי תנאים?

הוא אשר אמרנו. ביהדות אין הפקרות והאדם צריך להיות משועבד לבוראו מהקרוקס ועד הקוקס (מכף רגל ועד ראש), ולפני כל צעד ומעשה רוחני שהיהודי עושה - עליו לבדוק האם זה יגרום לבורא נחת רוח או חלילה להיפך, וכפי שנאמר "סוף מעשה במחשבה תחילה" (פיוט 'לכה דודי').

היסוד הזה מרומז גם בתחילת הפרשה, במילים "בְּהֶעֱלִיתְךָ אֶת הַבְּרִית אֶל מֹול פְּנֵי הַמִּנְכָּה יֵאִירוּ שְׁבַעַת הַבְּרִית" (במדבר ח' ב'), וכבר ידוע שהמילה "נר" מרמזת על נשמת האדם כפי שנאמר "נר ה' נשמת אדם" (משלי כ' כ"ז), ועל פי זה פירוש הפסוק הוא כך:

בְּהֶעֱלִיתְךָ אֶת הַבְּרִית - אפילו בזמן העלייה הרוחנית של נשמת האדם בסולם התורה והמצוות, עליו להקפיד ש...

אֶל מֹול פְּנֵי הַמִּנְכָּה יֵאִירוּ שְׁבַעַת הַבְּרִית - כשם שששת הנרות פנו לכיוון הנר האמצעי - והנר האמצעי פנה לכיוון השכינה (כלי יקר ח' ב'), כך עלייתו הרוחנית של האדם חייבת להיות מרוסנת וכנועה וכפופה לצד השכינה, ואין לאדם רשות לכתב את עלייתו איך שבא לו ולעשות את הישר בעיניו, אלא עליו לנהוג על פי דעת תורה בלבד. להתעלות כשזה אפשרי, ולעשות ברקס לעלייה אם כך רצון ה' - לאור נתוני השטח המשתנים.

כאן תם המאמר, שבח לאל בורא עולם. אך מחמת שהזכרנו בסופו שתי פסוקים ממעשה המנורה, ברשות הקוראים החביבים נעלה כאן את הפסוק שכתב לאחר מכן, מפני שיש בו עידוד עצום לאדם היהודי.

יַעֲשֶׂה כֵן אֶהְרֶן, אֶל מֹול פְּנֵי הַמִּנְכָּה הֶעֱלָה בְרִיתִי, כְּאֲשֶׁר צָוָה ה'. ... והתורה טרחה לכתוב את הפסוק הזה כדי להודיע לנו את שבחו של אהרון שקיים את רצון הבורא במלואו, ולא שינה מציווי ה' דבר (רש"י שם).

והשאלה נשאלת: מה שייך לתת שבח וגדולה לאדם שמקיים את רצון ה'? הרי זו חובתו! ובל נשכח שמדובר באהרון הכהן, קדוש עליון ומופלג ביראת שמים. וכי יש בכלל צד שהוא ינהג אחרת מרצון ה'?

שאלות אלו אומנם יפות, אך הם מתיישבות לאור החידוש הבא:

התורה רוצה להודיע לנו כאן שעבודת ה' זה עסק מאוד רגיש ובקלות ניתן לסטות בו מהשלמות ולהפוך "לנבל ברשות התורה" על ידי ערבוב נגיעות ואינטרסים וכו', והתקלה הזו יכולה לקרוא לכל יהודי ואפילו אם הוא רם ונשגב כמו אהרון הכהן. מפני שעדין מדובר בבן אדם - ולכל אדם יש יצר הרע שמנסה להסיט אותו בעבודת ה'. וכיון שכך, אם אהרון הצליח לעבוד את הבורא בשלמות ודקדקנות לאורך כל הדרך, אין ספק שהוא הפעיל לכבוד זה אנרגיה וכוחות - ומגיע לו על כך מחמאה ושבח, וזה אפילו נחקק בספר התורה לדורות.

יהודי יקר! שמעת? המאמץ וההשקעה של האדם בעבודת ה' אינם נמחקים ונעלמים. אדרבה, זה נחקק לנצח ואלוקים נותן עבור זה מחמאות ושבחים, וזה חוץ מהשכר הנצחי השמור לאדם בעולם הבא. האם יש עידוד יותר גדול מזה לאדם היהודי? לדעת שכל מאמץ והשקעה אינם לריק - והם חביבים ואהובים על

פרשת בהעלותך

הבורא?

וכי תבאו מלחמה בארצכם על הצר הצורר אתכם וגו' (י, ט)

וכי תבאו מלחמה בארצכם על הצר הצורר אתכם והרעותם בחצוצרות ונזכרתם לפני ה' אלוֹקֵיכֶם ונושעתם מאויביכם. וביום שמחתכם ובמועדיכם ובראשי חודשיכם ותקעתם בחצוצרות על עולותיכם ועל זבחי שלמיכם והיו לכם לזכרון (י, ט-י)

הנה בנוסח 'יעלה ויבוא' שאומרים אנו בר"ח ובמועדים נאמרה בקשת זכירה, זכרנו וכו'. ובסוף אומרים 'ובדבר ישועה ורחמים חוס וחננו וכו'', ונוסח זה טעון ביאור, מהו שנקט 'ובדבר ישועה ורחמים' כאילו פונים עכשיו למשהו חדש.

ונראה על פי מה שנזכר בקדמונים שתפלת יעלה ויבוא נתייסדה על פרשה דידן דכתיב 'וביום שמחתכם ובמועדיכם ובראשי חודשיכם וכו' והיו לכם לזכרון לפני אלוֹקֵיכֶם'. ונראה שזה הטעם שרק בראשי חודשים ובמועד אומרים יעלה ויבוא, כלשון הכתוב 'ובמועדיכם ובראשי חודשיכם'.

וזוהו גם הטעם שאומרים זאת דוקא בברכת עבודה, כמ"ש 'על עולותיכם ועל זבחי שלמיכם' אמנם בפרשה זו יש עוד פעולה של החצוצרות כמ"ש 'וכי תבואו מלחמה בארצכם על הצר הצורר אתכם והרעותם בחצוצרות ונזכרתם וכו' ונושעתם וכו'', וא"כ י"ל, דאחר שאנו עוסקים בזכירה מחמת הר"ח או המועד, רצו גם לעורר את הענין השני של הזכירה שהיא 'בדבר ישועה ורחמים חוס ורחם עלינו וכו'.

ויאמר משה לחבב בן רעואל המדיני חתן משה (י, כט)

בספר 'מעשה שהיה' הביא בשם רבי יוסף חיים פישמן זצ"ל רבהשל מעזו- טעלעגדש באר את הסיבה שאדם רגיל לכנות את אביו 'אבי מורי', ואת חמיו 'מורי חמי', משום שהאב הוא קדם כל 'אב' ורק מרגע שהבן יודע לדבר מוטל עליו חיוב ללמדו תורה והופך הוא ל'רב', לכן אומרים קודם אבי ואח"כ מורי. לעומת זאת אצל חותן, כיון שאסור לישא בת עם הארץ - ברגע שהוא נושא ונותן עמו בד"ת כמנהג העולם לפני השדוכין בכדי לבדוק אם הוא באמת ת"ח, הופך הוא מיד להיות רבו, שהרי אי אפשר שלא ילמד ממנו אות אחת. לכן אומרים קודם 'מורי' ואח"כ 'חמי'.

ויאמר אל נא תעזוב אותנו כי על כן ידעת חנותנו במדבר והיית לנו לעינים (י, לא)

ויאמר אל נא תעזוב אותנו כי על כן ידעת חנותנו במדבר והיית לנו לעינים

ובתרגום אונקלוס, על כן ידעת כד הוינא שרן במדברא וגבורן דאתעבידן לנא חזיתא בעינך, והיינו דהכתוב מדבר על כך שראה יתרו בעיניו את כל הגבורות שנעשו לישראל במדבר. יש לעיין, דאם אכן הכתוב מדבר על ראייתו של יתרו את גבורות ה', מהו שאמר והיית לנו והרי היה לו לומר והיית לך לעיניים.

והנראה, דהנה ידוע הדבר שבכל דבר המביא לידי התפעלות ישנם רמות שונות של התפעלות, שכן הרואה ענין זה לראשונה מתפעל הוא עד מאוד, ואילו זה שכבר ראה זאת מספר פעמים מתפעל פחות, ואלו הרגילים לכך וחיים בצילו כל הזמן התפעלותם פגה והם אינם מתפעלים מן הענין.

וטעם הדבר הוא, שכן ככל שהאדם מתרגל לחיות עם הדבר, אפילו עם מדובר בנס מיוחד או במשהו לא שגרתי הוא מתרגל לדבר וממילא פוחתת תחושת הגבורה והנס שבדבר כלפיו. ולפ"ז י"ל דיתרו שהגיע למדבר וחזה בגבורות ה' שהיו במדבר, כגון בקומו בבוקר הבחין במן שיורד להם

פרשת בהעלותך

לישראל מן השמים התפעל כולו מרוב התרגשות ולא האמין למראה עיניו, וכך היה עם יתר גבורות ה' שאירעו לישראל במדבר, וישראל שהבחינו ביתרו ובהתרגשותו הגדולה מאותם ניסים, ראו כי אכן המדובר הוא בניסים גדולים ונדירים, אלא שההרגל הפך להם הדבר לידי הרגל חיים ולא הבחינו בגבורות ה' דיי צרכם.

וזוהו שאמרו לו ליתרו, שהתפעלותו מאותם ניסים שאירעו להם במדבר היתה להם לעיניים, לישראל, שכן בזכות כך ידעו ישראל להכיר בגבורות ה' ולהעריכם כראוי.

ויהי בנסע הארן ויאמר משה (י,לה)

ברש"י: ויהי בנסע הארן - עשה לו סמניות מלפניו ומלאחריו, לומר שאין זה מקומו. ולמה נכתב כאן, כדי להפסיק בין פרענות לפרענות.

מסופר על רבי אברהם גרודז'ינסקי זצ"ל הי"ד מנהלה הרוחני של ישיבת סלבודקא, שכאשר חלה פעם רבי אייזיק שר זצ"ל ואף רבי אברהם שרוי היה במצב בריאותי לא פשוט, הציע אחד התלמידים לכתוב מכתב לישיבת חברון בירושלים ולבקש מהם שישגרו מנין בחורים לכותל המערבי ע"מ לשאת תפילה עבור מנהליה הרוחניים של הישיבה בגולת ליטא.

כאשר הציג התלמיד את המכתב בפני רבי אברהם גער בו: התורה הקדושה יתרה בפרשת 'ויהי בנסע' שני נוני"ן רק בכדי להפסיק בין פרענות לפרענות, ואתה הולך לדווח בנשימה אחת על שני ראשי ישיבה חולים!?

ויצעק העם אל משה, ויתפלל משה אל ה', ותשקע האש (יא,ב)

העם - ולא הכשרים בו - התאוננו, והיה הדבר רע בעיני ה'. חרה אפו, ובערה בהם אש, רחמנא ליצלן. "ויצעק העם אל משה, ויתפלל משה אל ה', ותשקע האש". שקעה במקומה בארץ, כתב רש"י. שאילו היתה חוזרת לאחת הרוחות, היה מקפלת ושורפת תחתיה כל אותו הרוח.

נספר מעשה שהיה. מעשה נפלא כשלעצמו, ויפה שבעתיים כשמפיקים ממנו את ליקחו. בימי מלחמת נפוליאון, כשהקיסר הצרפתי כבש את אירופה בסערה, הגיעו גדודיו לעיר קטנה בפולניה. קוד'ניץ שמה. באחד הימים פרצה במקום שריפה. וזה דבר השריפות, שהיו מכלות כפרים ועיירות לעיתים תכופות. הבתים עשויים היו עץ, והגגות מחופים קש. ובכל ביקתה תנור, אותו הסיקו ללא הרף בימות הגשמים, להחזיק מעמד בקור הנורא ולבישול ואפיה. ולכל תנור ארובה, לנקז את העשן הרב. די היה בהתלהטות האש ובכמה גיצים שיצאו מאחת הארובות, כדי שגג הקש יתלקח, הביקתה תעלה באש, הרוח תסיט אותה לביקתה הבאה, ורחוב שלם יהיה תוך דקות לאודי פחמים.

דא עקא, שכאשר היתה פורצת שריפה, לא היו ברזי שריפות בנמצא. לא היו כלל ברזים בנמצא. היתה באר שכונתית, בה שאבו מים בדליים. וכשהיתה פורצת שריפה, היו הכל רצים בדליים חצי מלאים, שהיו כיריקות ננסים מול עמוד האש הרועם, הכובש ביקתה אחר ביקתה ללא רחם...

לאושרם של תושבי קוד'ניץ שהה בעירם חיל הכיבוש. ומפקדו ראה עצמו מחוייב לשלום נתיניו ורכושם. מיד הזעיק את חייליו החסונים והורה להם לשאוב מים ולהעבירם בשרשרת למקום השריפה המשתוללת. פעולה שהיה בה משום הבעת רצון טוב יותר מאשר תועלת...

פרשת בהעלותך

ובקוֹז'ניץ פעל באותם ימים איש פלא, איש אלקים קדוש, המגיד מקוֹז'ניץ זצ"ל, שר התורה ועמוד העבודה, גאון בנגלה ובנסתר. חלש וידוע חולי מנעוריו, שכאשר הגיע לעבודת הבורא היה מתגבר כארי, ללא מליצה. כאשר השריפה השתוללה, והיתה סכנה שתכלה את העיר כולה, ביקש המגיד הקדוש שישאווה אל מקום השריפה. עשו כן. נשאווה ממיטתו והושיבוהו על כיסא. הביאוהו למקום השריפה, בו עמלו החיילים לשווא.

העמידו את הכסא לארץ והמגיד הקדוש הביט באש - וראה זה פלא. היא התערבלה לפתע, התכנסה במקומה, והחלה לדעוך. תוך רגע קט שקעה האש. & נפעם ונרגש הודה הגנרל לרב הקדוש, איש הפלא.

לא עבר זמן רב, והגדוד הצטווה להמשיך במסעו לתוככי רוסיה, שם ספג הצבא הצרפתי את מפלתי הניצחת ונמלט בעור שיניו מערבה. נסוג מרוסיה ופולין, ושב לצרפת דרך גרמניה. ושם, בגרמניה, הודיעו לגנרל ששריפה פרצה בעיר. יואיל לשלוח את חיילי הגדוד לעזור בפעולות הכיבוי. "אין צורך בכך", אמר הגנרל. מיהר למקום השריפה והורה להביא בפניו את הרב המקומי.

הרב הובא, רב "מתקדם", זקנקנו קצוץ ומטופח, עניבתו מסומרת למקומה בסיכת פנינה, וכנפות מעילו המהודר מתנפנפות ברוח. התייצב לפני הגנרל, שהורה בשרביטו על האש המשתוללת.

"כבודו הוא הרב המקומי?" שאל הגנרל. "אכן כך", השיב הרב.

"אם כן, יואיל נא לכבות את השריפה!" פקד הגנרל. "איך, כיצד?" תמה הרב.

"מה פירוש איך? יביט כבודו באש, ותשקע."! הרב היה המום. לא הבין. "איני יכול!" הצטדק.

"אם כן. אינך רב! מתחזה אתה", הרעים הגנרל. ובו במקום הדיחו ממשרתו, והורה להלקותו חמישים מלקות... מעשה שהיה הוא, אבל כאן הובא משום הסמליות שבו.

מדרש פליאה מצינו באותה אש ששקעה. שקעה, אומר המדרש, אבל לא דעכה. אלא "שקעה בארץ ולא חזרה עוד למקומה, אלא נכנסה אל אוהל מועד, וכל קרבנות שהיו ישראל מקריבין במדבר אותה אש יוצאת ואוכלת אותם".

מופלאים הדברים: כדי לאכול את הקרבנות, ירדה אש מן השמים ושרתה על המזבח כל ימי המדבר, עד לבניית בית המקדש בו נבנה מזבח אבנים, ושוב ירדה עליו אש מן השמים ושרתה עליו עד לחורבן הבית. ואף במקדש שני ירדה אש מן השמים, ובחנכת המזבח בימי החשמונאים. אש קדושה ועילאית. כיצד יובן איפוא שהאש שירדה מן השמים לכלות במתאוננים, אש של הקפדה ועונש, היתה לאש ריצוי וקודש!

ותשובת הדברים, בהסברו של הגאון הקדוש רבי צדוק הכהן מלובלין זצ"ל בעניין חטא המתאוננים ויסודם, שמשפטי שמים במידה כנגד מידה. דור המבול חטאו בתאוה וניצחו במים, סמל התאוה, ועוד: ברותחין קילקלו (אש התאוה) וברותחין נידונו.

כיוצא בכך, חטא המתאוננים היה, "כי היו מדברים במר נפשם כאשר יעשו הכואבים. והיה רע בעיני ה', שהיה להם ללכת אחריו בשמחה ובטוב לבב מרוב כל טובה אשר נתן להם. והם היו כאנוסים ומוכרחים, מתאוננים ומתרעמים על עניינם", כתב רבינו הרמב"ן זצ"ל. ממה נובעת התמררות זו, מה מקורה? זאת

פרשת בהעלותך

רמז הבורא יתברך בעונשם. יש שני סוגי בני אדם. יש קרים ואדישים, רפי ידיים ונסרכים. משלימים עם כל מצב. ויש כאלו התוססים, מתלהבים ומתלהמים. השאלה היא, לאיזה כיוון הם חותרים, מה מבקשים הם להשיג.

המתאוננים, המתלוננים, מלאי הטענות והטרוניות. לאיזה סוג הם שייכות? לכאורה, לסוג הראשון, הנרפה והאדיש, המוצא פורקן במחאות רפות ואי שביעות רצון.

ברם, רבותינו השמיענו, שאש הגיהנם היא השתקפות להט העבירה. והנרפים והאדישים למצוות, נידונים בגיהנם של שלג. המתלוננים נידונו באש, ועונשם גילה לנו את סודם: אמנם נסרכו כבעל כרחם אחר עמודי האש והענן, והכל היה עליהם לטורח. אך לא רפיון ותיסכול כאן, ההיפך הוא הנכון: מדוע חשים הם כך, משום שבווערת בהם אש התשוקה להמצא במקום אחר. לשקוע בתאוות, להתהולל ולהסתאב!

והרי זה פוקח עיניים, ומרעיש לב! אם ראית אדם שאינו מוצא מקומו ברוחניות, שמשמעם בשיעור תורה, שהתפילה עליו לטורח, הסיבה אחת: מעייניו במקום אחר, לבו בעולם אחר. "כי מן הנמע שתתבסס אהבת הבורא בליבנו, עם התבסס אהבת העולם בנו", "וכבר אמר אחד מן החכמים: כאשר לא יתחברו בכלי אחד המים והאש, כן לא יתחבר בלב אחד אהבת העולם הזה ואהבת העולם הבא!"

מה, אם כן, העצה? משה רבינו בא, מנחיל התורה, והשקיע את האש. לא כיבה אותה, לא הדעיך אותה. אלא השקיעה בארץ, "עשאה שקועה וטבועה בכל חלקי מעשי איש הישראלי, שקוע ומקושר במצוות התורה". וביאורו: אש התאוות הוא אש זרה, אש חיצונית, אש הורסת ואינה בונה. אש המותרת אחריה אדמה חרוכה. אבל אש התורה והמצוות בונה את האדם, מיישרת אורחותיו, ממלאתו תוכן, מזככת ומזככת וגודשת: "תלמידי חכמים, כל גופם אש!"

המטרה, מטרת המורה וההורה ומטרת האדם משיפורו העצמי, אינה לדכא את האש, אלא להפנימה ולנתבה. להפכה לאש שעל המזבח, לאש קודש ושלהבת התקרבות לבורא! ומכאן - לסיפור מעשה שהיה, סיפור כה מאלף!

בזמנו, לפני כיובל, היה בחור בישיבת פוניבז' שלא מצא סיפוקו בלימוד התורה. את עולמו מצא בתנועת נוער דתית, בפעילות ובהדרכה. הישיבה דרשה התמסרות מלאה ללימוד, הבחור סירב, ומצא עצמו מחוץ לכתליה. נרשם לישיבה אחרת, אבל גם בה המשיך בפעילותו, והגיע לעימותים עם ההנהלה. חברו, שחרד מפני הבאות, נועץ במרן ה"חזון איש" זצ"ל וביקש רשותו להביא את הבחור. הרשות ניתנת. שיכנע את הבחור לבוא עימו על ה"חזון איש".

האיר לו ה"חזון איש" פנים, שאלו מה לומדים עתה בישיבה, בקושי ידע. ה"חזון איש" התייחס לכך בסלחנות, והחל חוזר בפניו במתיקות עצומה על דברי הגמרא ושיטת התוספות, והיו הדברים מאירים ושמחים. לפתע הדהימם בקושיא עצומה על דברי התוספות. החבר, ששלט בסוגיא על בוריה, ניסה ליישב את הקושיא, וללא הצלחה. חיך ה"חזון איש", ואמר: "לא נורא. חיזרו לישיבה, ותחשבו בעניין. שאלו את רבותיכם. בשבוע הבא אני מצפה לראותכם, ותשובה בפיכם!"

כך נפרד מהם, בברכת הצלחה. חזרו לישיבה, והחבר מיהר לשוב על עיקבותיו. נכנס אל ה"חזון איש" ובפיו פליאה: "רבי, הלא הבאתי אותך בגלל פעילותו בחברת הנוער, המסכנת את שהותו בישיבה - מדוע לא הזכיר זאת, אף לא ברמז!"

פרשת בהעלותך

וה"חזון איש" ענה במשפט מפתח: "אי אפשר לקחת משהו מאדם, בלא להעניק לו דבר אחד בתמורה! אם מוצא הוא עולמו בתנועת הנוער, וינתקוהו ממנה - גם אם ישמע ויציית, גם אם יצליחו, יפול לדיכדוך ולשיממון. לא זו הדרך. יש לנתב את האש, לעשותה ל'אש של מזבח': להקנות לו טעם בלימוד התורה, הרגשת נועם תורה. וזאת נעשה באמצעות הקושיא, והציפייה לתשובה, והדין בה, והשאלה הבאה". כן, כיום מכהן הבחור כראש ישיבה.

כך פעל משה רבינו, וכך צריך לפעול כל רועה נאמן. כל מורה והורה! לא לדכא את האש, אלא להפכה ל"אש של מזבח"!

וישמע משה את העם בוכה למשפחותיו (יא,י)

וישמע משה את העם בוכה למשפחותיו

וברש"י ורבותינו אמרו למשפחותיו, על עסקי משפחות על עריות הנאסרות להם, ע"כ. ויל"ע דהא קי"ל (יבמות כב, א) גר נושא אחותו דגר שנתגייר כקטן שנולד דמי, ואיתא דבשעת מתן תורה היו ישראל טעונים מילה והזאה והיינו שהיו גרים ואמאי נאסר עליהם עריות, וצ"ע. ונראה לומר, דגירות יוצאי מצרים שאני מכל גרות ושני דינים נפרדים הם, דכל עריות עכ"מ היא לצורך היכנסו לכלל ישראל, ומה שאין הדבר אצל ישראל יוצאי מצרים שהיו מכבר בכלל ישראל בהיותם בני אברהם יצחק ויעקב, וכל גירותם אינה אלא הוספת קדושה, ואשר לכן אין שייך לגביהם לומר שנעשו בכך בריה חדשה והוּוּ כקטן שנולד, דדוקא עכו"מ שיצא מכלל גוי ובא לכלל ישראל מעתה בריה חדשה הוא, וא"ש הא דנאסרו עליהם עריות על עסקי משפחות.

האנכי הריתי את כל העם הזה אם אנוכי ילדתיהו (יא,יב)

האנכי הריתי את כל העם הזה אם אנוכי ילדתיהו (יא, יב)

ובתרגום כתב, האב אנא לכל עמא הדין אם בני אנון וכו'. ויש לעיין מהו שחילקם לאב בפני עצמו ובן בפני עצמו, והרי הקורבא דאב היא אותה קורבא דבן, וביותר מהו שאמר הריתי וילדתיהו מה חילוק יש ביניהם. ונראה, ובהקדם דברש"י (יבמות צח, א) כתב גבי אין אב למצרי דרחמנא אפקריה לזרעיה, דאף היכא דליכא למימר כקטן שנולד דמי אין אב למצרי דרחמנא אפקריה לזרעיה, וביאור הדבר דכשנתגייר הבן בעצמו אין צריך לטעם דהפקירה תורה זרעו דבהיותו כקטן שנולד פשיטא הוא דלא מתייחס אחריו, ורק בהורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה כיון שנולד בקדושה הוי ס"ד דמתייחס אחר אביו וקמ"ל דאפקיה לזרעיה ואינו מתייחס אחריו. וצ"ב, דהרי כל יחוס הבן לאביו הוא מהורתו, וא"כ מה טעם הוא דאם לידתו בקדושה חלוק הוא הרי לגבי הורתו כקטן שנולד דמי הוא וא"כ לא יתייחס לאביו. ואשר מבואר דב' מיני יחס הם, א' מחמת ההריון ב' משום הלידה, ואף בנתגיירה האם בין הריון ללידה דאין יחס הריון שייך הדבר שיתייחס אליו מחמת הלידה שיחסו לאב מחמתה, ועלה קמ"ל דאפקריה לזרעיה ואינו מתייחס אף בלידה לאביו. וזהו שכפל הכתוב באומרו האנכי הריתי דאין לייחסו אלי מחמת ההריון, ואם לא ילדתיהו שאף מחמת הלידה אין לייחסו אלי דהרי לא ילדתינו. והנה חלוק הוא יחס האב מחמת ההריון שעיקרו שההריון דהוא מל' הורה משויא לאב כאב לנולד וממילא הוא בנו, משא"כ יחס הלידה עיקרו שע"י הלידה משוי להנולד ממנו שהוא בנו ועי"ז ממילא הוא אביו,

פרשת בהעלותך

וא"כ י"ל דזהו שאמר התרגום האנכי הריתי האב אנא, והיינו דמה שאינו אב שלהם משום דאין הריון ולא מתייחס האב ע"י הריון, וגבי אם אנכי ילדתייהו תרגם בני אינון, דר"ל דגם יחס אב דמשום שבנו נולד ממנו גם זה לא שייך כאן.

ותדבר מרים ואהרן במשה (יב,א)

הנחרצות

נצטוונו לזכור את מעשה מרים, שדיברה במשה ונענשה. וזו מצות עשה מן התורה כדי להימנע מדיבור לשון הרע. אבל כשנעיין בדבר נמצא, שיש כאן חטא נוסף, והוא שגרם לדיבור ולעונש: שלא דנה את משה רבינו לכף זכות, והכריעה את מעשיו לכף חובה! וזו מצות עשה מן התורה, לדון את הזולת לכף זכות!

נספר סיפור, מעשה שהיה. למשפחה ענייה, ברוכת ילדים מקסימים, נולד ילד פגוע, רחמנא ליצלן. שכנה, תלמידת סמינר, נחלצה לעזרה. ועזרתה היתה כה נחוצה: לאמבט, להחליף, להלביש, להאכיל, לטייל. כל שעה פנויה באה, היתה כמלאך מושיע.

יום אחד, אירגנה המורה בסמינר פעילות חסד: כל תלמידה תאמץ מעשה חסד מתוך מבחר שהמורה הציעה. התלמידות התלהבו, שקלו ודנו, בחרו ופעלו. מלבד אחת, שהודיעה למורה שאין לה פנאי. היא עסוקה. לא סיפרה שכבר אימצה, שפעילות החסד שלה ממלאת כל שעה פנויה. לימדו אותה שאין להשתבח במעשה טובה. שאין לפרסמו.

הגיעה העת לבחור במדריכות לפעילות חברתית. מובן ששמה של אותה תלמידה עלה. מצטיינת היתה הן בלימודיה, הן במידותיה, הן באישיותה. אבל אותה מורה עמדה כצור חלמיש: היא - לא! מדוע, למה לא? היא לא רוצה לפרט, זה לשון הרע. אבל מבקשת היא שישמעו לקולה, התלמידה הזו אינה ראויה להיות מדריכה, סמל ודוגמה. ובאמת, כוונתה היתה לטובה, אך ורק לטובה: מי שלא מוצאת פנאי למעשה חסד, יש להוקיע!

הואיל ולא נימקה את התנגדותה, גברה יד המצדדות והנערה נבחרה. דווקא היא התלבטה. באמת לא היה לה פנאי. יד ההשגחה היתה כאן, ובאותו פרק זמן נשלח הילד למוסד שיטפל בו. היא קיבלה את ההדרכה.

ההדרכה, כידוע, דורשת השקעה ומסירות, והיא לא חסכה בשתייהם. שמע נודע לתהילה, ובכל פעם שנתקלה באותה מורה, היתה המורה מפטירה לעברה: "להדרכה, יש לך פנאי"?! לחסד לא, ולהדרכה כן? משום שהיא מעניקה הילה של כבוד ושם טוב? ובאמת, המורה עשתה זאת בכנות. כאב לה שתלמידתה לשעבר סרבה למעשה חסד, הפנתה עורף ליסוד מידות היהודי: רחמן, וגומל חסד. ליסוד התורה, שתחילתה וסופה גמילות חסד. למידתו של אברהם אבינו, אב האומה! המורה פצעה לב תלמידתה לשם שמים, ורמסה את המצוה, מצות עשה מן התורה לדון לכף זכות.

יתכן והתלמידה היתה צריכה ללבן את הנושא, להעמיד את המורה על טעותה. זה היה הצעד הבריא ביותר, והמבריא ביותר. הוא לא נעשה. הנערה הבליגה, לא ענתה דבר. למזלה, לא שאלו אודותיה את המורה לפני שהתארסה. שמה הלך לפניה, והיא בנתה בית של תורה לתפארת. כיום היא מורה מצליחה. מחנכת נערצת, משכמה ומעלה.

ויום אחד, פגשה באותה מורה. כששמעה שתלמידתה לשעבר מורה בישראל, לא הסתירה הזדעזעותה.

פרשת בהעלותך

אף הביעה בנחרצות: "אילו הייתי יודעת, הייתי מטרפדת את המינוי", הצהירה. נערה שאין לה פנאי למעשה חסד, אינה ראויה להיות מחנכת!

וזה נכון עקרונית...

ותדבר מרים ואהרן במשה וכו'. והאיש משה עניו מאוד מכל אדם אשר על פני האדמה וגו'. (יב,א-ח)

ותדבר מרים ואהרן במשה וכו'. והאיש משה עניו מאוד מכל אדם אשר על פני האדמה וגו'. לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא. פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות ותמונת ה' יביט ומדוע לא יראתם לדבר בעבדי משה (יב, א-ח)

לכאורה קשה מה הענין שאמר הכתוב והאיש משה עניו מכל אדם לכאן. ונראה לומר, דהנה הם דיברו על משה רבינו שהיה תלמיד חכם, והרי תלמיד חכם שמחל על כבודו כבודו מחול כי תורה דילי' הוא, ואשמיענן כאן כי לולא דיברו במשה לבדו היה מחול להם מחמת ענוותנותו, וזה אשר הביא כאן את הפסוק ומשה עניו מאוד מכל אדם, כי משה רבינו ברוב ענוותנותו היה מחול להם בלב שלם. אבל הקב"ה לא הסכים לזה, כי לא כן עבדי משה כשאר תלמידי חכמים המוחלים על כבודם וכבודם מחול, כי בכל ביתי נאמן הוא בכל מבואות התורה הק' שלא כשאר תלמידי חכמים שאין הם מבינים את כל התורה הק' מראשיתה עד סופה, ואילו משה רבינו בכל ביתי נאמן הוא בקי בכל חדרי התורה הק'.

ועוד כי שאר תלמיד חכמים לומדים תורה ומקבלים מרב אחר וכדו', לא כן עבדי משה רבינו שלמד וקיבל התורה הק' מסיני מהגבורה, וממנה נפוצה התורה לכל ישראל עד סוף כל הדורות, וממילא שונה הוא משה רבינו מכל שאר תלמידי חכמים, שאפילו עניו הוא משה ומחל על כבודו אין הקב"ה מוותר עליו ועל כבודו, כי משה רבינו הוא התלמיד חכם הראשון בישראל אשר ממנו תצא תורה, ומפני זה אמר השי"ת כי פה אל פה אדבר בו ותמונת ה' יביט וכו', וזה הוא מה שמביא הפסוק כי משה רבינו עניו מכל אדם.

והאיש משה ענו מאד מכל האדם (יב,ג)

לאחר שדברו אהרן ומרים סרה במשה על כך שלאחר מתן תורה בחר לפרוש מאשתו, מזכירה לנו התורה: 'והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה'. כיצד משתייכים לכאן הדברים?

באר הרב מטשעבין: במסכת שבת (פז ע"א) אומרת הגמרא שהסיבה שבחר משה רבנו לפרוש מאשתו, היתה משום שנשא קל וחמר בעצמו ואמר: 'ומה ישראל שלא דברה שכינה עמהן אלא שעה אחת, וקבע להן זמן, אמרה תורה 'והיו נכנים וגו' אל תגשו אל אשה', אני שכל שעה ושעה שכינה מדברת עמי, ואינו קובע לי זמן - על אחת כמה וכמה.!'

אם כן, מה היתה איפוא טענתם של אהרן ומרים, הרי משה לא עשה זאת תם, הוא דרש קל וחמר!

התשובה היא, משום שאהרן ומרים הכירו בקדושתו של משה! אהרן ומרים ידעו שישנו הבדל עצום בין כלל ישראל למשה רבנו, כלל ישראל הוצרכו לפרש מן האשה לפני מתן תורה, משום שלפי דרגתם, אלו לא היו פורשים מן האשה היה זה מפריע להם לקדושה הנצרכת לקבלת התורה. לעומת זאת, למשה רבנו, לפי גדל קדשתו ומדרגתו הגבוהה לא היו הדברים סותרים זה לזה, ועל כן טענו הם שלא היה לו לפרוש

פרשת בהעלותך

מן האשה.

בכדי להשיב על טענתם אומרת התורה 'והאיש משה ענו מאד...!', משה יכול היה לדרוש את הקל וחמר, כיון שלרב ענותנותו לא הכיר כלל בהבדל האמור בינו לבין כלל ישראל, וכיון שנשא קל וחומר בעצמו פרש מן האשה.

ותסגר מרים מחוץ למחנה שבעת ימים (יב, טו)

ותסגר מרים מחוץ למחנה שבעת ימים

יש לתמוה בזה, דהנה איתא (בזבחים קב, א) מרים מי הסגירה וכו' עד שאמר הקב"ה אני כהן אני מסגירה אני חולטה ואני פוטרה, הרי מפורש בש"ס שמרים היתה מצורע מוסגר כמו שמפורש בכתובים וגם היתה מצורע מוחלט, ובפשוטו צ"ע דכיון שלא היה הסגר אלא לשבעת ימים, וכמבואר בספרי זוטא דכיון שהתפלל משה על רפואתה לא היתה מצורע אלא שבוע אחד, א"כ למה הוצרך הקב"ה לחלוט אותה ולפטרה.

והנראה בזה, דהנה בקה"י (טהרות סי' ל"א) כתב דיסוד כל חלות דין טומאת הסגר הוא שמסגירין אותו לראות אם יוחלט אם לאו, וכמו שמפורש בנגעים (פ"ט מ"ג ובפי"א מ"ז) דמי שנולד לו בהרת ואין אפשרות שיהא צומח שום סימן טומאה שער לבן או פשיון בנגעי אדם, או שיעמוד בעיניו בנגעי בגדים אין הנגע טמא כלל, דמוכרח דכל שאינו ראוי להיות מוחלט אין מקום להסגר כלל, והוא פשוט.

אשר לפ"ז נמצא דכאשר שו"ט מי יסגיר את מרים משה או אהרן ואמר הקב"ה אני מסגירה, הרי ע"כ דהקב"ה נעשה ככהן גם לענין לעשותה מצורע מוחלט אם יראה בה נגע, דאל"כ לא יחול עליה שם מצורע מסוגר, באופן דלפ"ז י"ל דמרים לא היתה מצורע מוחלט, כי אם מצורע מוסגר לשבוע, ואך שהקב"ה אני מסגירה ואני חולטה ואני פוטרה, היינו שאני הוא הכהן להסגירה ולחולטה, דמה"ט שייך הסגר.

והוא מפורש בספרי זוטא וז"ל, כיון שהתפלל עליה משה נפטרה מהסגר שני (כמבואר בספרי שם דמן הוא שתהא סגורה י"ד יום), שהרי נתרפאת מתוך שבוע ראשון ע"כ, הרי דאף אם נימא שנתרפאה רק בסוף השבועה, מ"מ הריפוי היה מתוך הסגר ולא מתוך החלט, בספרי וקשה מהמבואר בזבחים שהקב"ה אמר אני חולטה, ולמש"נ ניחא דכוונת הקב"ה אני הוא הכהן הראוי להסגיר ולהחליט, וכמש"נ.